

ସାହିତ୍ୟାଳୟ

୧୭-୨୯ ଅକ୍ଟୋବର, ୨୦୧୯

ସୂଚନ-ସ୍ତୁତି : ଗୋପ ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର

ସ୍ମରଣୀୟ : ଶରତ କୁମାର ରାଉତ

ଗନ୍ଧ : ଗଂଗାଧର ବିଶ୍ୱାଳ

ପ୍ରଥମ ବହି : ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତି

ରାଜଜେମା, ବିଲେଇ ଓ ଜୁଲି ପ୍ରସଙ୍ଗ

ସୁ ଯ ଲେଖୁଥିଲି । ‘ଅନୁପମ ଭାରତ’ରେ ନିୟମିତ ବାହାରୁଥିଲା, ପାଠକାୟତା ବି ମିଳୁଥିଲା । ସେଇ ଭିତରେ ଲେଖୁଥିଲି ଗଳ୍ପ । ସେତେବେଳେ ଡିଟିପି ନ ଥିଲା । ଅକ୍ଷର ଭଲ ନୁହେଁ ବୋଲି ପତ୍ରପତ୍ରିକାକୁ ପଠାଇବା ପାଇଁ ସଙ୍କୋଚ ଲାଗୁଥିଲା । ନବେ ଦଶକରେ ପ୍ରଥମ ପର୍ଯ୍ୟାୟ ଗଳ୍ପ ପତ୍ରିକା ‘କଥା’ରେ ବାହାରିଥିଲା ମୋ’ ପ୍ରଥମ ଗଳ୍ପ ‘ନଶାଦ ପୁରୁଣି’ । ‘କଥା’ ବନ୍ଦ ହୋଇଗଲା (ଏବେ ଆଉ ଥରେ ବାହାରୁଛି) । ଆଉ କେଉଁ ପତ୍ରିକାକୁ ପଠେଇବାକୁ ସାହସ କୁଳାଭ ନ ଥିଲା । କାଳେ ପ୍ରତ୍ୟାଖ୍ୟାନ ହୋଇଯିବ ମୋ’ ଗପ । ମୋତେ କଷ୍ଟ ହେବ ।

ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତି

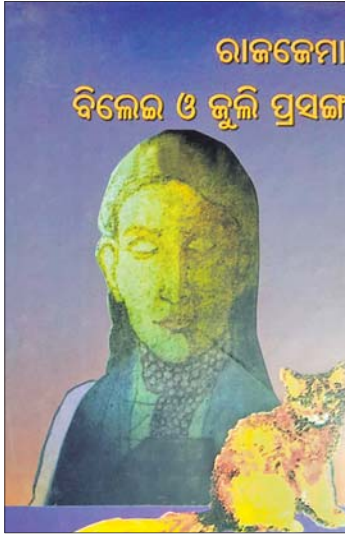
୨୦୦୪ ମସିହା କଥା । ଆମ ପରିବାରର ପୁରୁଣା ବନ୍ଧୁ ଓ ମୋର ଶୁଭେଚ୍ଛୁ ସ୍ୱର୍ଗତ ଶିବରାମ ପାତ୍ର ଭୁବନେଶ୍ୱରରେ ରହି ମୋ’ ଯୁସ୍ତସ୍ତୁ ପଢୁଥିଲେ । ଚିଠି ଦେଉଥିଲେ । ଫୋନ୍ କରୁଥିଲେ । ଯୁସ୍ତସ୍ତୁକୁ ସଂକଳନ କରିବା ପାଇଁ ସେ ମୋତେ ପ୍ରୋତ୍ସାହନ ଦେଲେ । ମୁଁ ନବରଙ୍ଗପୁରରୁ ପ୍ରକାଶିତ ‘ସୁସ୍ତ’ ପତ୍ରିକାକୁ

ବାସନ୍ତୀ ମହାନ୍ତିଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୬୦ରେ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ାର ଅନୁଲିରେ । ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପଗ୍ରନ୍ଥ: ‘ରାଜଜେମା, ବିଲେଇ ଓ ଜୁଲି ପ୍ରସଙ୍ଗ’, ‘ପିତୃ ରଣ’, ‘ସୁଲିଅପାର ଭାତୁଡ଼ି’, ‘ଅଭିଯୁକ୍ତା’, ‘ମାଆ’, ‘କୁଟ୍ଟା’ ଓ ‘ଗୀତ କୁଡ଼ିଆଣୀ’ । ସୁସ୍ତ ଓ ସାହିତ୍ୟାଲୋଚନା ଲେଖାରେ ସମୟ ବିଅନ୍ତା ଅନୁବାଦ ବି ଥାଏ ପାର୍ଶ୍ୱ କର୍ମ ହୋଇ । ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟକୁ ସ୍ୱ ଅବଦାନର ସ୍ୱୀକୃତି ସ୍ୱରୂପ ତାଙ୍କୁ ମିଳିଛି ଛୋଟବଡ଼ ବହୁ ପୁରସ୍କାର, ଯହିଁରେ ସାମିଲ ବ୍ରହ୍ମପୁରର ‘କଳିଙ୍ଗ ସାହିତ୍ୟ ସମାଜ’ ପୁରସ୍କାର...

କଟି ଧରି ଭୁବନେଶ୍ୱର ଆସିଲି । କାମ ଆରମ୍ଭ ହୋଇଗଲା । ତାଙ୍କ ଘରେ ଦୁଇ ତିନିଦିନ ରହଣି ଭିତରେ ପ୍ରସଙ୍ଗ କ୍ରମେ ମୋ’ ଗଳ୍ପ ଲେଖା କଥା କହିଲି । ସାର୍ କହିଲେ, ‘ଆସନ୍ତା ଥର ଆସିବା ବେଳକୁ ତୋ’ ଗପସବୁ ଧରି ଆସିବୁ’ ସେୟା କଲି । ଗପ ପାଖୁଲିପିକୁ ସାର୍, ମାତାମ୍ ଶିବଲକ୍ଷ୍ମୀ ପାତ୍ର, ଶୋଭନା ଓ ରମାକାନ୍ତ ପଢ଼ିବା ପରେ ଅଭିଭୂତ ହୋଇଗଲେ । ଯୁସ୍ତ ସଂକଳନ କାମ ସେଇଠୁ ବନ୍ଦ ରହିଲା । ପ୍ରଥମେ ଗଳ୍ପଗୁଡ଼ିକୁ ନେଇ ସଂକଳନ ହେଉ, ତା’ପରେ ଯୁସ୍ତ ସଂକଳନ ହେବ । ବିପୁଳ ଉତ୍ସାହ ଆବେଗରେ ଲାଗି ପଡ଼ିଲୁ ଆମେ । ତାଙ୍କ ପରିବାର ଓ ମୁଁ ସମସ୍ତେ ଯେମିତି ଭୋଗୁଥିଲୁ ଗର୍ଭବେଦନାର ଅନୁଭବ । ତାଙ୍କ ନିଜସ୍ୱ ପବ୍ଲିକେଶନ ସଂସ୍ଥା ‘ସରସ୍ୱତୀ’ର ଏହା ଥିଲା ପ୍ରଥମ ପୁସ୍ତକ । ମୋର ବି ତ ସହଜେ ‘ପ୍ରଥମ ବହି’ ଅବଶେଷରେ ସେଇ ମାହେନ୍ଦ୍ର ମୁହୂର୍ତ୍ତ ଆସିଲା । ରାଜ୍ୟ ରେଭନ୍ୟୁସ ଭବନରେ ୩୧ ଡିସେମ୍ବର, ୨୦୦୪ରେ ଗାଳ୍ପିକ ମହାପାତ୍ର ନୀଳମଣି ସାହୁଙ୍କ କରକମଳରେ ପୁସ୍ତକଟି ଲୋକାର୍ପିତ ହେଲା । ବହିଟିର ସମୀକ୍ଷା କରିଥିଲେ ଗାଳ୍ପିକ ଦେବପ୍ରସାଦ

ଦାଶ । ଏତେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ମଣିଷଙ୍କ ହାତଯାଏଁ ଯେ ମୋ’ ଗଳ୍ପ ପୁସ୍ତକ ପହଞ୍ଚିବ, ତାହା ଥିଲା ମୋ’ ଚିନ୍ତା ବାହାରେ । ଶୋଭନା ସଂକଳନର ‘ନିର୍ମୂଲିତା’ ଗଳ୍ପଟି ପଢ଼ି ଶ୍ରେୀତୁମଣିଙ୍କୁ ଶୁଣାଇଥିଲି । ପୁସ୍ତକଟିର ଶିରୋନାମା ଥିଲା ‘ରାଜଜେମା, ବିଲେଇ ଓ ଜୁଲି ପ୍ରସଙ୍ଗ’ । ସେଦିନ ସେ ବହିଟି ଧରି ମୁଁ ଯେତିକି ଶିହରିତ ହୋଇଥିଲି, ତାହା କହିହେବ ନାହିଁ କଥାରେ କି ଲେଖୁହେବ ନାହିଁ ଶବ୍ଦରେ । ପୁସ୍ତକଟି ଗଳ୍ପ ନ ହୋଇ ଯୁସ୍ତ ସଂକଳନ ହୋଇଥିଲେ ମୁଁ ବୋଧହୁଏ ସେତିକି ଉଲ୍ଲସିତ ହୋଇ ନ ଥାନ୍ତି । ଆଜି ବି ସେଦିନର ଅନୁଭବ ମୋତେ ବିଭୋର କରି ରଖୁଛି । ମୁଁ ଯୁସ୍ତ ଓ ଗଳ୍ପ ଉଭୟ ଲେଖୁଛି । ଲୋକେ ମୋ’ ଯୁସ୍ତକୁ ପସନ୍ଦ କରୁଛନ୍ତି । ଅଳ୍ପ ପାଠକାୟତା ମିଳୁଛି । କିନ୍ତୁ ମୋ’ ଗଳ୍ପ ଯେ ମୋ’ ଯୁସ୍ତଠାରୁ ଆହୁରି ଶକ୍ତିଶାଳୀ, ସେଇ ଭରସା ମୋତେ ଦେଇଥିଲା ମୋ’ ‘ପ୍ରଥମ ବହି’ । ଯାହାକି ସହ ଦାୟିତା କଥାଶିଳ୍ପୀ ହେବାର ମୋହ ମୋତେ ମୋ’ ପ୍ରଥମ ବହି ଯୋଗାଇ ଦେଇଥିଲା ।

‘ଧର୍ମଚକ୍ର’ ଗଳ୍ପଟି ପାଠକଙ୍କୁ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ ଅବଦାନ...

ମହାଶୟ,
* ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ ୨ରୁ ୧୫ ଅକ୍ଟୋବର ଯାଏଁ ପ୍ରାୟ ମାତ୍ରକେ ପାଠକଲି । ମମ ପ୍ରେରିତ ସାରସ୍ୱତ କୃତିକୁ ନିଷ୍ପୂର ମାନସିକତାରେ ପଦାଘାତ କଲେ ମଧ୍ୟ ମୁଁ ନିଷ୍ଠାର ସହ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ ପଢ଼େ । ମୋର ମତାମତ ଧାରାବାହିକ ଭାବରେ ପ୍ରକାଶ ପାଉଥିବାବୁ ମୋ’ ଭଲ ଜଣେ ସାଧାରଣ ଲେଖକ ପକ୍ଷରେ ପରମ ସୌଭାଗ୍ୟର ବିଷୟ । ଅନସୂୟା ପଣ୍ଡା ଓ ଅରୁଣା କୁମାର ସାହୁଙ୍କ ସାରସ୍ୱତ ସାଧନାପୁର୍ଣ୍ଣ ଜୀବନକୁ ସାଧୁବାଦ ଜଣାଉଛି । ଅନସୂୟା ପଣ୍ଡାଙ୍କ ମୂଳକେଶା ରୂପ ଫଟୋ ମୋ’ ମନରେ ଦୁଃଖ ସୃଷ୍ଟି କଲା । ଏପରି ଫଟୋ ପ୍ରେରିତ କରିବାର କାରଣ ମୁଁ ବୁଝିପାରେନା । ଲେଖକ ତ. ଅନ୍ତର୍ଯ୍ୟାମୀ ମିଶ୍ର ଜଣେ ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ଲେଖକ । ମୁଁ ତାଙ୍କୁ ସରସ୍ୱତୀଙ୍କ ବରପୁତ୍ର ବୋଲି କହିଥାଏ । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ସାହିତ୍ୟ ସାହିତ୍ୟାନର ସେ ଜଣେ ଅସାଧାରଣ ଜାଗ୍ରତ ପ୍ରହରୀ । ତାଙ୍କ ମତରେ ବ୍ୟକ୍ତି ନୁହେଁ, ଜାତି ହିଁ ଭାଷାର ସୃଷ୍ଟି । ଓଡ଼ିଆ ଭାଷାକୁ ଶାସ୍ତ୍ରୀୟ ମାନ୍ୟତା ଦେବାରେ ତାଙ୍କର ସଂଗ୍ରାମ ପ୍ରଶଂସନୀୟ । ‘ଧର୍ମଚକ୍ର’ ଗଳ୍ପର ନାମକରଣବାସ୍ତବିକରୋମାଞ୍ଚକର । ଖାଲିରୋମାଞ୍ଚପୁର୍ଣ୍ଣନୁହେଁ, ଶୋକସଜଳ । ବାଂଲାଦେଶ ମୁକ୍ତିଯୁଦ୍ଧ ବେଳେ ଭାରତସୁଧୀ ଶରଣାର୍ଥୀଙ୍କ ନିର୍ଯ୍ୟାତତ ଓ ତହଲବିକଳ ଭୋକିଲା ଜୀବନ ନିଶ୍ଚିତ ଭାବରେ ଅବର୍ଣ୍ଣନୀୟ । ଗାଳ୍ପିକଙ୍କର ଏ ଗପ ଏଥରକ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ର ସର୍ବଶ୍ରେଷ୍ଠ କାଳଜୟୀ ସାରସ୍ୱତ କୃତି । ଗପଟି ମୁଁ ତିନିଥର ପଢ଼ିବା ପରେ ଆଖି ମୋର ଛଳଛଳ ହୋଇ ଉଠିଲା । ଭୋକ ବିକଳରେ ଶରଣାର୍ଥୀ ନାରୀ ଦେହ ବିକଳକୁ ବାଧ ହୁଏ । ଭୋକିଲା ପେଟକୁ ଅନ୍ଧବିଏ । ବାସ୍ତବିକ ଏହା ଭୟଙ୍କର ଭାବରେ ଦୁଃଖଦାୟକ ନୁହେଁ କି ? ସବୁ ଜ୍ୱାଳା ସହି ହେବ, ଭୋକର ଜ୍ୱାଳା ସହିବା ଅତୀବ କଷ୍ଟକର । ‘ଲକ୍ଷ୍ମୀର ଅଭିସାର’ ଗପର ସୃଷ୍ଟି ମନୋଜ ଦାସ, ଯେ କି ଆନ୍ତର୍ଜାତିକ ଖ୍ୟାତିସମ୍ପନ୍ନ ଗାଳ୍ପିକ । ଗପଟିକୁ ପାଞ୍ଚତମପୁର୍ଣ୍ଣ ଭାଷାରେ ମଣୀନ୍ଦ୍ର କୁମାର ମେହେର ସମୀକ୍ଷା କରିଥିବାରୁ ଆନ୍ତରିକ ଧନ୍ୟବାଦ । ମଣିଷ ଚରିତ୍ରକୁ ଲକ୍ଷ୍ୟ କରି ଗଳ୍ପ ରଚନା କରିବାରେ ମନୋଜ ଦାସ ଧୂରନ୍ଧର । ମନୋଜ ଦାସଙ୍କ ମତରେ ମଣିଷ ଯେତେ ଖରାପ ହେଲେ ମଧ୍ୟ ଦିନେ ନା ଦିନେ ପର ଆତ୍ମାର ସ୍ମୃତିକ ପ୍ରକାଶିତ ହେବ । କ୍ରୋଧ ହିଁ ମଣିଷର ପରମ ଶତ୍ରୁ । କ୍ରୋଧୀ ଲୋକ ରୋଗର ଶିକାର ହୋଇ ଶାରୀରିକ କ୍ଷତି କରାଏ । ତେବେ କ୍ରୋଧୀ ବଡ଼ ପୁଅ ଟଙ୍କା ରୋଜଗାର କରି

ଭଉଣୀର ବାହାଘର କରିବା ଏକ ଅନନ୍ୟ ଉଦାହରଣ । ଗାଳ୍ପିକ ଗଳ୍ପ ଛଳରେ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ଉପଦେଶ ଦେଇଛନ୍ତି- କ୍ରୋଧଠାରୁ ସମସ୍ତେ ଦୂରରେ ରହିବା ଉଚିତ । କବିତା ସବୁ ଭଲମନ୍ଦର ସମାହାର । ପରିଶେଷରେ ସମ୍ପାଦନାମଣ୍ଡଳୀକୁ ମୋର ପ୍ରଶ୍ନ- ସବୁ ଲେଖା ପଢ଼ି ସତରେ କ’ଣ ଲେଖା ନିର୍ବାଚିତ କରନ୍ତି ?

- ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର, ଶ୍ରୀରାମଚନ୍ଦ୍ରପୁର, ସତ୍ୟବାଦୀ, ପୁରୀ

ଉତ୍ତର: ସମ୍ପାଦନା ଏକ ଅତି କଷ୍ଟକର କାର୍ଯ୍ୟ । ଆମ ପାଖକୁ ପ୍ରତିଦିନ ଏକାଧିକ ଲେଖା ଆସେ ଓ ଆସୁଛି । ସେ ସବୁକୁ ଧାଡ଼ିଧାଡ଼ି ପଢ଼ି ଲେଖା ନିର୍ବାଚନ କରିବା କଦାପି କାହାପକ୍ଷେ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ । ସମୟର ସ୍ୱଳ୍ପତା ଏହାର ଅନ୍ୟତମ ପ୍ରତିବନ୍ଧକ । ତଥାପି ଆଖି ପହୁରାଇ ଆଣିଲେ ଯେଉଁ ଲେଖାର ସମ୍ଭାବନା ଥାଏ, ତାହା ସାମ୍ବାକୁ ଚାଲିଆସେ । ସମ୍ଭାବନାଯୁକ୍ତ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକୁ ଆମୁଲକୃତ ପଢ଼ି ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ ପାଇଁ ଚୟନ କରାଯାଏ । ଲେଖା ନିର୍ବାଚନ ପ୍ରକ୍ରିୟାରେ ଅନେକ ଖରାପ ଲେଖା ଦୃଷ୍ଟି ଆହୁଆଳରେ ରହିଯାଉପକ୍ଷେ, ଗୋଟିଏ ବି ଭଲ ଲେଖା ଯେପରି ବାଦ୍ ନ ପଡ଼େ ସେଥିପ୍ରତି ଧ୍ୟାନ ଦିଆଯାଏ ।

- ସାହିତ୍ୟାୟନ

* ‘ଧରିତ୍ରୀ’ ସଂଖ୍ୟା ସହିତ ହରକ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ (୪-୧୭ ସେପ୍ଟେମ୍ବର, ୨୦୧୯) ନ ଦେବାରୁ ପଢ଼ିବାରୁ ବଞ୍ଚିତ ହେଲି । ଏକଥା ଧରିତ୍ରୀ ଖବରଦାତା କିଶୋର ମହାପାତ୍ରଙ୍କୁ ଜଣାଇ ଦେଇଛି । ହରକମାନେ ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ କ୍ଷୁଦ୍ର କ୍ରୋଡ଼ପତ୍ର ପୁଖ୍ୟ ଧରିତ୍ରୀରେ ଖଞ୍ଜିଦେବାକୁ କଷ୍ଟକର କାର୍ଯ୍ୟ ଭାବିବା କିମ୍ପା ସେ ସବୁକୁ ଅଲଗା ବିକିବା ପାଇଁ ରଖି ଦେଉଛନ୍ତି । ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ ବଡ଼ ବୁକ ପୃଷ୍ଠା କାଗଜ ଭାବେ ଛପାଯାଉ । ୧୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବର - ୧ ଅକ୍ଟୋବର, ୨୦୧୯ ସଂଖ୍ୟା ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ ବହୁ କଷ୍ଟରେ ଜଣେ ଅଟୋମୋବାଇଲ ମିସ୍ତ୍ରିକଠାରୁ ପାଇ ପଢ଼ିଲି । ଏଥିରେ ପ୍ରକାଶିତ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ‘ପ୍ରଥମ ବହି’ ଅନୁଭୂତି, ଗଳ୍ପ ‘ଦୁଇଘାସ-୨’ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଭଲ ଲାଗିଲା । ହେମନ୍ତ କୁମାର ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ସ୍ୱତନ୍ତ୍ର ଐତିହାସିକ ଗଳ୍ପ ‘ଅସହାୟ ଗଜପତି’ ପାଠକର ଦୁଃଖ ଲାଗିଲା । ଓଡ଼ିଶାର ଲୋକେ ମୂଷରେ ସାମିଲ ନ ହୋଇ ‘ରାଧାକୃଷ୍ଣ’ ପ୍ରେମ କବଳିତ ହେବା ବିଦ୍ରୁୟନାର ବିଷୟ । ହିନ୍ଦୀ ସୁଲେଖିକା ନୀତା ବମିଙ୍କ ହିନ୍ଦୀଗଳ୍ପ ‘ମୋହରା’ର ଅନୁବାଦ ଚମତ୍କାର ଲାଗିଲା । କବି କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ‘ସୁଜନ-ସ୍ମୃତି’ ଭଲ ଲାଗିଲା ।

ସାଦା କବିତା ଚାରିଟି ଏବଂ ଗୀତି-କବିତା ‘ନିଆଁ’ ଚମତ୍କାର । ‘ପହିଲି ପୁଲକ’ରେ ସୁଶୀଳ କୁମାର ବାଗ୍ ଛୁଦୟର କଥା ସାର୍ବଜନୀନ ଅନୁଭବ । ‘ପୁସ୍ତକ ପରିଚୟ’ କ୍ରମରେ ‘ଯେତିକି ଦୃଶ୍ୟ ହୁଏ’, ‘ଶୀତରାତିର କୌତୁକ’, ‘ବାକିଥିବା ପାଦଚିହ୍ନ’, ‘ଜଳୁଥିବା ପୁଲକବିତା’ ସମ୍ବନ୍ଧେ ଜାଣିହେଲା ।

- ଶ୍ରୀ ରାମଚନ୍ଦ୍ର ଦାଶ, ବିଦ୍ୟାଧର, ଗୁଆଲିଗୋରଡ଼ା, ଗବକୃଷ୍ଣ, ପୁରୀ

* ୧୮ ସେପ୍ଟେମ୍ବରରୁ ୧ ଅକ୍ଟୋବର ‘ସାହିତ୍ୟାୟନ’ରେ ପ୍ରକାଶିତ ଗୀତି-କବିତା ‘ନିଆଁ’ ଚମତ୍କାର ହୋଇଛି । ପ୍ରତି ଚାଳିଶ ଅକ୍ଷର ନିମନ୍ତେ ୧,୨,୩ ଓ ୪ ଦୁଇ ପାଦର ଧର୍ମ ଏକ ପଦ ‘ବଜ୍ରାଳାପ୍ତା’ ବୃତ୍ତ ନିୟମ ରହିନାହିଁ ଏଥିରେ । ‘ନିଜକୁ ଜାଣିଲା ପରେ’ ଖୁବ୍ ଆବେଗଭରା ମୁହଁନାରେ ରସାଶିତ । ‘ଦୁଇଘାସ କା ବୌଳତ ଦେଖିକର ଲାଲର୍ ମଢ଼ କରୋ, ଖୁଦା ତୁମ୍ଭେ ଭି ଦେଗା, ଜନ୍ତକାର କରୋ ।’ ସାଧାରଣ ବାଣ୍ଟିବନ୍ଧନ କରେ ‘ସାମା’ । ‘କଥାବର୍ତ୍ତା’ରେ ରହିଛି ‘ହୁଏଠି ସେ ଲିଖିବୋ ହୁଏଁ କା ନାମ୍, ହମ୍ ଅନୁଜାନ ପରଦେଶୀ କା ହେ ସଲମାମ’ର ଭୂରିଭୂରି ମହକ । ‘ଚିତ୍ରଲେଖାର ଶଂଖା’ ଆୟତ କ୍ଷେତ୍ରରେ ଆବଦ୍ଧ କିନ୍ତୁ କବିତାରେ ସକ୍ରି ରାଉତରାୟ ଶୈଳୀ ନିମନ୍ତେ- କଂଟା, ଏକୃତି, ପଦ୍ମ, କାଂଧ, ହୃଦିଂସ, ବସନ୍ତ ଓ ଛନ୍ଦା ପରି ଅନୁସ୍ମାରଣ ବ୍ୟବହାର ହୋଇଥିଲେ ଆହୁରି ଭଲ ହୁଅନ୍ତା । ପ୍ରଚ୍ଛଦପୃଷ୍ଠାର ମନ୍ଦାର ଓ ମାଛରକା ଖୁବ୍ ମନୋରଞ୍ଜନଧର୍ମୀ ଛବି । ‘ସ୍ମରଣୀୟ’ ପୃଷ୍ଠା ପରାଜିତ ବରଣ କରିଥିବା ପ୍ରତାପପୁତ୍ର ଦେବ ‘ଅସହାୟ ଗଜପତି’ ବହୁ ଅଞ୍ଚାତ ତଥ୍ୟରେ ଭରପୂର । ଭିକାରୀ ଚରଣ ପ୍ରଧାନଙ୍କ ‘ମୋହରା’ ପାଠ କଲେ ଗୋଦାବରୀଣୀ ମହାପାତ୍ରଙ୍କ ‘ରକ୍ତପାତ’ ଗଳ୍ପଟି ଚଳଚ୍ଚିତ୍ରର ଦୃଶ୍ୟ ପରି ମନରେ ପଛଠେରା ମାରେ । ପ୍ରବାର ଚରିତ୍ର ସହ ‘ଅନୁ’ ଚରିତ୍ରର ସାମଞ୍ଜସ୍ୟ ବାରିହୋଇ ପଡ଼େ । ନର୍ମଦା ନାଳୋପାଳଙ୍କ ଗଳ୍ପ ‘ଦୁଇଘାସ-୨’ରେ ଶାନ୍ତିନିକେତନର ବର୍ଣ୍ଣନା ଖୁବ୍ ଜୀବନ୍ତ । ସତେଯେପରି ଲେଖାଟି ସେଇଠାରୁ ହିଁ ଲେଖାଯାଇଛି- ଏପରି ମନେହୁଏ । ଉପସଂହାର ଖୁବ୍ ସୁନ୍ଦର ହୋଇଛି । ‘ମୁଁ ଓ ମୋର କବିତା’ କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତିଙ୍କ ସୁଜନ-ସ୍ମୃତି ଜୀବନ୍ତ କରିଛି । ପାଠକଲେ ‘Poets are born not made’ର ବାଣ୍ଟିକୁ ମାନିବାକୁ ହୁଏ । ‘ପହିଲି ପୁଲକ’ରେ ସୁଶୀଳ କୁମାର ବାଗ୍ ‘ନିଲି ଅପାକୁ ଭୁଲି ପାରିନାହିଁ’, ‘ଉଦୟନ’ରେ ପ୍ରକାଶ ପାଇବା ପରେ ‘ବସୁଧାର ବାସ୍ନା’ ଗଳ୍ପ ସଂକଳନ ଲେଖୁଥିଲେ । କବିତ୍ରୀ ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଲତା ମହାପାତ୍ର ‘ମା’ କବିତା ମା’କୁ ସମର୍ପଣ କରି ପରେ ‘ସକାଳର ଅପେକ୍ଷାରେ’ ସଂକଳନ କରିଯାଇଛନ୍ତି ‘ପ୍ରଥମ ବହି’ ପୃଷ୍ଠାରେ ।

- ପ୍ରତାପ ଚନ୍ଦ୍ର ପାଢ଼ୀ, ହେମଲତା ପବ୍ଲିକ୍ ସ୍କୁଲ ଗୋବିନ୍ଦନଗର, ଗୋଲହରା, ଗଞ୍ଜାମ

ସାହିତ୍ୟୀୟନ
ଲେଖା ପଠାଇବାର ଠିକଣା
ସମ୍ପାଦକ ଧରିତ୍ରୀ, ବି-୧୫, ରସୁଲଗଡ଼ ଶିଳ୍ପାଞ୍ଚଳ, ଭୁବନେଶ୍ୱର-୭୫୧୦୧୦
email: dharitrisahityayana@gmail.com

ସାହିତ୍ୟାୟନ ପ୍ରତି ୧୫ ଦିନରେ ଥରେ ପ୍ରକାଶ ପାଏ । ମୌଳିକ ଗଳ୍ପ, କବିତା, ଅନୁବାଦ ଗଳ୍ପ, ବ୍ୟଙ୍ଗ ଓ ଲଳିତ ନିବନ୍ଧକୁ ପ୍ରାଧାନ୍ୟ ଦିଆଯାଏ । ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶିତ ପୁସ୍ତକ/ଲେଖାକୁ ନେଇ ବିଶେଷ ଅନୁଭୂତି, ଭାରତୀୟ ଓ ବିଶ୍ୱ ସାହିତ୍ୟ ଉପରେ ଆଧାରିତ ଲେଖା ସ୍ଥାନିତ ହୁଏ । ଆଗ୍ରହୀ ଲେଖକ/ଲେଖକିନି ପଠକଣାରେ ଲେଖା ପଠାଇପାରିବେ । କେବଳ କବି ଗ୍ରହଣୀୟ ନୁହେଁ ପୁରୀ ଠିକଣା ଓ ମୋବାଇଲ ନମ୍ବର ଦେବାକୁ ଅନୁରୋଧ ।

ପାଣିରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲି ଜୀବନରେ ଧରିଥିବା ପ୍ରଥମ ମାଛ...

ଗୋପ ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ରଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୫୪ରେ, କଟକ ସହରରେ। ଇଂଲିଶ୍ ସାହିତ୍ୟରେ ଅଧ୍ୟାପନା ପରେ ବୃତ୍ତି-ବିରତ। ଉଭୟ ଓଡ଼ିଆ ଓ ଇଂଲିଶ୍ରେ କବିତା ଲେଖି ବିଦଗ୍ଧ ପାଠକ-ମହଲରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠା। ନାଁକରା ଅନୁବାଦକ। କିମ୍ବଦନ୍ତୀପ୍ରତିମ କବି ଗୁଲ୍‌ଜାରଙ୍କ ନିର୍ବାଚିତ କବିତାର ଅନୁବାଦରେ ଏବେ ନିୟୋଜିତ। ଗୋପ ରଞ୍ଜନଙ୍କ 'FISHING' କବିତାର 'ସୂଚନ-ସ୍ମୃତି' ଏଥର, ଏଇ ସ୍ତମ୍ଭରେ...

ପ୍ରୟୋଗ କଲି। କିଛି କାମ ଦେଲାନି। ଏକଲୟରେ ପାଣିକୁ ଚାହିଁ ରହିବା ଓ ସୋଲଟି ଉତ୍ତୁତୁ ହେବା ଅବସ୍ଥାରେ ଗୋଟେ ସେକେଣ୍ଡରେ କ୍ଷିପ୍ରତାର ସହ ବନ୍ଦଶୀକୁ ପାଣିକୁ ଶୂନ୍ୟକୁ ନେଇଯିବା- ଯେମିତି ଆଗରୁ ଭାବିଥିଲି, କାମଟି ସେମିତି ସହଜ ନ ଥିଲା। ନୀରବତା ଭରପୂର, ଏକାଗ୍ରତାର ଅଭାବ

ଡ. ଗୋପ ରଞ୍ଜନ ମିଶ୍ର

ମାଛଧରା

<p>ପୋଖର ମାଛଧରାଳି ପରି ହାତରେ ଥୋପ, ବନ୍ଦଶୀ ଧରି କହିଲି, ରୁହ ରାତିକି ଖାଇବ ଭଜା ମାଛ ।।</p> <p>କେହି କିଛି କହିଲେ ନାହିଁ ମୁହଁରେ, ହେଲେ ପଛରୁ ଶୁଭିଳା କାହାକାହାର ଚାପା ହସ ମୁଁ ଝ'ର ଝ'ର ଧାଇଁଲି</p> <p>ପୋଖରୀ ଆଡ଼େ, ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମାଛଧରା ସାଜ ।।</p> <p>କାହିଁ ଜାଣନ୍ତି ମୁଁ ସେ ଗହନ କାମ ! ବନ୍ଦଶୀ ପକାରେ ବିତିଲା ଢେର ବେଳ ହେଲେ, ମାଛ କାହିଁ ? ମାଛ ବିନା ଘରକୁ ଯିବି କ'ଣ ଚାପରାରେ ପୋତିହବାକୁ !</p> <p>ପାଣିକୁ ଫିଙ୍ଗି ବନ୍ଦଶୀ ତୋରି ଆଖିରୁଜି ଗୁହାରି କଲି ପାଣିରେ ପାଣି, ଗୋଟେ ମାଛ ଦେ'...</p> <p>ପାଣିରେ ସହସ୍ରା ବୁଡ଼ିଗଲା ସୋଲ ଉଠିଲା ପୁଣି ମୁଣ୍ଡ ଚୁଙ୍ଗାରି</p>	<p>କହିଲା, ଏଇଟା ହିଁ ମଉକା ଝିଙ୍କ ତୋର...</p> <p>ଅତର୍କ୍ଷା ଚାଣିଦେଲି ତୋର ଦେଖୁଲି, ବଡ଼ ସୁନ୍ଦର ମାଛଟିଏ ବନ୍ଦଶୀ କଣ୍ଠାରେ..., ଆଃ କି ଖୁସି ! କେଡ଼େ ଦୟାଳୁ ସତେ ଆମ ଜଣିବେ !!</p> <p>ଏ କ'ଣ ? ମାଛଟି କାହିଁକି ମତେ ଚାହିଁ ରହିଛି ଏମିତି ଯେ ! ଦି' ଆଖିରେ ଭର୍ତ୍ତି କାକୁଡ଼ି କଣ୍ଠା କାଡ଼ି ଦେଇ, ପାଣିରେ ପୁଣି ଛାଡ଼ିଦେବାକୁ ବିନତି...</p> <p>ପୂରା ତିନି ଘଣ୍ଟାର ମୋହନତ ଭଜା ମାଛର ସ୍ଵପ୍ନ, ଘରଲୋକଙ୍କ ପରିହାସ, ସବୁ ଶେଷ...</p> <p>ପାହାଚ ସେକଡ଼େ ଅସ୍ତ ଯାଉଥିଲେ ସୂର୍ଯ୍ୟ, ଆକାଶରେ ନାଲିପାଟ ଯା' ଯା' କହି ପାଣିରେ ଛାଡ଼ିଦେଲି ମୁଁ ଧରିଥିବା ମାଛ... ଆପାଦନପ୍ରକ ସଞ୍ଚିଗଲା ଭାରି ଅଜଣା ଗୋଟେ ପୁଲକ ।।</p>
--	---

ନ ଥିଲା; କିନ୍ତୁ ତେଷା ଫଳଶୂନ୍ୟ। ଯୈର୍ଯ୍ୟରୂପି ଘଟିଲା। ମାଛଧରାଳିମାନଙ୍କ କଥା ଭାବି ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ ଲାଗିଲା। ଏ କାମଟି କେତେ ଅନାୟାସରେ ସେମାନେ କରିପାରୁଥିଲେ। ତେଣୁ ମାଛଧରା ପାଇଁ ନୀରବତା, ଏକାଗ୍ରତା, ଯୈର୍ଯ୍ୟ ସହ ଅଭିଜ୍ଞତା ମଧ୍ୟ ଜରୁରୀ। କେତେ ଘଣ୍ଟା ଏମିତି ବିତିଗଲା। ମାଛ ଆସୁ ନ ଥିଲେ କି ଥୋପ ଖାଉ ନ ଥିଲେ, ସେମିତି ନୁହେଁ। ସେସବୁ ଠିକ୍ ଚାଲିଥିଲା। ଅନେକ ଥର ସୋଲର ଛୁଟି ଦେଖି, ପ୍ରଲୋଭିତ ହୋଇ ଝର କରି ବନ୍ଦଶୀ ଚାଣିଛି, କିନ୍ତୁ ପ୍ରତିଥର ମାଛ ମତେ ଚକମା ଦେଉଥିଲେ। ହୁଏତ ମୁଁ ବନ୍ଦଶୀକୁ ଠିକେ ଶାନ୍ତ ଚାଣି ଦେଉଥିଲି କିମ୍ବା ଠିକିଏ ଅଧିକ ଡେରିରେ। ମୋଟ ଉପରେ ମାଛସବୁ ମୋ' ଅପେକ୍ଷା ଅଧିକ ଚତୁର ଥିଲେ, ଅଧିକ ସତର୍କ ବି। ଶେଷଥର ପାଇଁ ତେଷା କରିବି ଭାବି ବନ୍ଦଶୀ ପକାଇଲି ଏବଂ ମାଛଟିଏ ଧରିବାରେ ସଫଳ ହେଲି।

ଜୀବନରେ ଧରିଥିବା ପ୍ରଥମ ମାଛ, ଖୁସିରେ ଆତ୍ମହରା ହୋଇଥିଲା। ଯେମିତି ଗୋଟେ ବହୁତ ବଡ଼ କାମ କରିଛି। ମାଛଟିକୁ କଣ୍ଠାରୁ କାଡ଼ି ତଳେ ଥୋଇଲି ଓ ଉସାହିତ ହୋଇ ବୃତୀୟ ମାଛ ପାଇଁ ତେଷା କଲି। ପୂର୍ବର ସେ ଏକାଗ୍ରତା ନ ଥିଲା। ଆଖିଟା ମାଛ ଉପରକୁ ବାରମ୍ବାର ଚାଲି ଯାଉଥିଲା। କାଳେ ପାଣି ଭିତରକୁ ଖସି ପଳେଇବ ! ଶ୍ଵେତାବେ ମନେନାହିଁ ମନରେ କି ଭାବନା ଆସିଲା। କିନ୍ତୁ ଏତିକି ମନେଅଛି, ଦୁଇ ହାତରେ ପାଣି ବିନା ଛତପଟ ହେଉଥିବା ମାଛଟିକୁ ଧରି ପୁଣି ପାଣିରେ ଛାଡ଼ି ଦେଇଥିଲି। ସେତେବେଳେ ଗୋଧୂଳି ସମୟ। ମନରେ ଅପୂର୍ବ ଆନନ୍ଦ।

ଏହି ଘଟଣାର ବହୁ ବର୍ଷ ପରେ ଏ ଅନୁଭୂତିକୁ ମନେପକାଇ ଇଂଲିଶ୍ରେ 'FISHING' କବିତାଟି ଲେଖୁଥିଲି ଓ କବିତାଟି ପାଠକମାନଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ବେଶ୍ ଆଦୃତ ହେଇଥିଲା।

- ପ୍ରାକ୍ତନ ଅଧ୍ୟକ୍ଷ, ଜେକେବିକେ ସରକାରୀ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ, କଟକ
ମୋ: ୯୮୭୧୦୯୭୯୮୨

ପ୍ରାୟ ୫୦/୫୫ ବର୍ଷ ତଳର କଥା। ପୁରୀ ଜିଲ୍ଲା ଶ୍ରୀପୁରୁଷୋତ୍ତମପୁର ଗାଁରେ ଅଜା ଆଇଙ୍କ ପାଖେ ରହୁଥାଏ। ବୋଧହୁଏ ଖରାଛୁଟି ହେବ। ରାସ୍ତାଘାଟ, ଆୟତୋଟା, ପୋଖରୀ, ଗାଡ଼ିଆ ସବୁଆଡ଼େ ବେଫିକର ରୁଲୁଥାଏ। ଥରେ ଦେଖୁଲି ୪/୫ ଜଣ ଲୋକ ହାତରେ ବନ୍ଦଶୀ ଧରି ଯାଉଛନ୍ତି। ଆଗରୁ ମାଛଧରା କେବେ ଦେଖି ନ ଥିଲି। ତେଣୁ ମୋ' ମନରେ କୌତୁହଳ। ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲି। ପୋଖରୀ ବୁଡ଼ାରେ ନିଜନିଜ ଭିତରେ କିଛି ବ୍ୟବଧାନ ରଖି ସେମାନେ ସବୁ ବସିଗଲେ ଓ ତା'ପରେ ଆରମ୍ଭ ହେଲା ମାଛଧରା। ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କ ପାଖକୁ ପାଲିକରି ଯାଉଥାଏ ଓ ଦେଖୁଥାଏ କ'ଣ ସେମାନେ କରୁଛନ୍ତି। ମତେ ଖାଲି ପଦ୍ଧତିଏ କହୁଥା'ନ୍ତି- ରୁପ୍ ରହ! ଲୋକମାନେ ସବୁ ଅଲଗା ଥିଲେ ଦେଖୁବାକୁ। କିନ୍ତୁ କାର୍ଯ୍ୟକଳାପ ଏକା ରକମର। ସେମିତି ଦେଖିଲେ ସେମାନେ ବିଶେଷ କିଛି କରୁ ନ ଥିଲେ। ଖାଲି ଏକ ଧାନରେ ବସି ରହୁଥିଲେ ଓ ମଝିରେ ମଝିରେ ବନ୍ଦଶୀଟିକୁ ନିଜ ଆଡ଼କୁ ଜୋର୍ରେ ଚାଣି ଦେଉଥିଲେ। ମାଛ ସେମାନଙ୍କ ବନ୍ଦଶୀ କଣ୍ଠାରେ ଚୁପକ ଭଳି ଲାଗି ଯାଉଥିଲା। ଅନ୍ତତଃ ମୋର ସେମିତି ମନେ ହେଉଥିଲା।

ଯାହା ବୁଝିଲି, ମାଛଧରାରେ ବୁଲଟି କଥା ଖୁବ୍ ଦରକାର- ନୀରବତା ଓ ଏକାଗ୍ରତା। ଏ ବାବଦରେ ସେଇ ମାଛଧରାଳିମାନେ କେହି କାହାଠୁଁ ଜଣା ନ ଥିଲେ। ଅଳ୍ପ ସମୟରେ ବେଶ୍ ପରିମାଣର ମାଛ ଧରିଥିଲେ ଓ ମନଖୁସିରେ ଘରକୁ ଫେରିଥିଲେ। ଏହା ପରେ ମୁଁ ନିୟମିତ ସେମାନଙ୍କ ସଙ୍ଗେ ଗଲି ଓ ଧୀରେଧୀରେ ମାଛ ଧରିବା ପାଇଁ ମୋ' ମନରେ ଆଗ୍ରହ ବଢ଼ିଲା। ଦିନେ ଅଜାଙ୍କୁ ମୋ' ଇଚ୍ଛା ବିଷୟରେ କହିଲି: "ଅଜା, ମୁଁ ଠିକେ ମାଛ ଧରିବାକୁ ଯିବି? ମୋର ଭାରି ଇଚ୍ଛା।" ମୋର ଏହି ଆପାତଃ ନିରାହ ପ୍ରଶ୍ନରେ ଅଜାଙ୍କ ଉତ୍ତର କିନ୍ତୁ ଜଟିଳ ଥିଲା ବା ମୁଁ କହିବି ଦୁର୍ବୋଧ ଥିଲା ମୋ' ପାଇଁ, ସେତେବେଳେ। "ନାହିଁ, ତୁ ମାଛ ଧରିବୁନି।"

"କାହିଁକି?"

"କହିଲି ପରା, ପୁଣି କ'ଣ ପଚାରୁଛୁ!"

"କିନ୍ତୁ ଅନ୍ୟମାନେ ତ ଧରୁଛନ୍ତି!"

"ଆମର ବ୍ରାହ୍ମଣ ଘର, ଏଠି କେହି ମାଛ ଧରିବେନି।"

"କିନ୍ତୁ ଆମେ ମାଛ ଖାଉଛୁ ତ!"

"ମାଛ ଧରିବା, ମାଛ ଖାଇବା ଅଲଗା କଥା।"

ଏ କଥୋପକଥନକୁ ଆହୁରି ଆଗକୁ ବଢ଼ାଇବା ବୋଧହୁଏ ମୋ' ପାଇଁ ସମ୍ଭବ ନ ଥିଲା। ବୟସ କମ୍ (ବୋଧେ ୧୧/୧୨ ହେବ), ଜ୍ଞାନ ବି! ତା'ଛଡ଼ା ବଡ଼ମାନଙ୍କ କଥାରେ ଉତ୍ତର ଦେବା ଶିକ୍ଷାତାର ବିରୁଦ୍ଧ ଥିଲା। ଅବଶ୍ୟ ଏମିତିରେ ଅଜା ଭାରି ସ୍ଵେଚ୍ଛା ଥିଲେ। ମୁଆଡ଼େ ଯାଉଥିଲେ ମତେ ସାଙ୍ଗରେ ନେବାକୁ ଭୁଲୁ ନ ଥିଲେ। ରାତିରେ ଶୋଇବା ପୂର୍ବରୁ ଗପ ତ ନିଶ୍ଚୟ କହୁଥିଲେ। ଅନେକ ଗପରେ ପ୍ରାୟତଃ ଭୃତପ୍ରେତ, ବ୍ରହ୍ମ ରାକ୍ଷସଙ୍କ କାହାଣୀ ଥାଏ। ସେମାନଙ୍କର ଭୟାନକ ଚେହେରା। ପ୍ରାୟ ରାତିରେ ଓ ନିକାଞ୍ଚନ ସ୍ଥାନରେ ସେମାନଙ୍କର ଅକସ୍ମାତ୍ ଆବିର୍ଭାବ। କିନ୍ତୁ ଅଜା ସର୍ବଦା ଭୟଶୂନ୍ୟ। ଫୁଲୁକା ଦେହରେ ଉଜ୍ଜ୍ଵଳ ପଇତା। ପଇତାକୁ ଧରି ମନ୍ତ୍ର ଉଚ୍ଚାରଣ ଓ

ସବୁ ଅଲୌକିକ ଛାୟାମାନଙ୍କର ତରଂଗଣାତ୍ ଅନ୍ତର୍ଦ୍ଧାନ। ସ୍ଵେଚ୍ଛା, ହସଖୁସି ବା ବଡ଼ପାଟିଆ ଅଜାଙ୍କର ଉପରୋକ୍ତ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ, ଗମ୍ଭୀର ଉତ୍ତର ସୂଚାଉଥିଲା ଯେ, ଏ ସଂକ୍ରାନ୍ତରେ ଆଉ କୌଣସି ପ୍ରଶ୍ନ ଶୁଣିବାକୁ ସେ ଚାହୁଁ ନ ଥିଲେ। ତେଣୁ ମାଛଧରା ପାଇଁ ଘରୁ ଆସି ଅନୁମତି ମିଳିବନି- ଏ କଥାରେ ନିଶ୍ଚିତ ହେଇ ମୋ' ଇଚ୍ଛା ପୂରଣ ଦିଗରେ ଲାଗିପଡ଼ିଲି ଗୁପ୍ତ ଭାବରେ। ପ୍ରକାଶ୍ୟରେ ମୁଁ ପୂର୍ବ ଭଳି ନିରାହ, ଆଜ୍ଞାକାରୀ

ସୁନାପୁଅ, ସମସ୍ତ ସନ୍ଦେହର ଉର୍ଦ୍ଧ୍ଵରେ। ଦିନେ ଖରାବେଳେ ଅଜା ଆଇଙ୍କ ଅଗୋଚରରେ ସବୁ ଆବଶ୍ୟକ ସରଞ୍ଜାମ ସାଙ୍ଗରେ ନେଇ ମାଛଧରା ଅଭିଯାନରେ ବାହାରି ପଡ଼ିଲି। ପୋଖରୀ ପାଖରେ କେହି ନ ଥିଲେ। ହୁଡ଼ାର ଏକ ପାର୍ଶ୍ଵରେ ଥିବା ବିରାଟ ଆୟଗଛ ତଳେ ବସିଲି। ଗଛ ଛାଇ ପାଣିରେ ପଡ଼ୁଥିଲା। ଠାକୁରଙ୍କୁ ଡାକି ବନ୍ଦଶୀ ପକାଇଲି। କିଛି ଦିନ ଧରି ମାଛଧରା କୌଶଳ ନିରୀକ୍ଷଣର ଯୋଗ ଅନୁଭୂତି ହୋଇଥିଲା, ତାକୁ

ଦେଶଭକ୍ତି

ମୂଳ ହିନ୍ଦୀ - ରାମା କାଶ୍ୟପ
ଅନୁସୂଚନ - ବିନୟ କୁମାର ଦାସ

<p>ଦେଶଭକ୍ତ ପୁତ୍ର ପିତାଙ୍କୁ ନମ୍ରତାର ସହିତ କହିଲା- "ବାପା, ମୁଁ ବି ଆପଣଙ୍କ ପରି ପୋଲିସରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବାକୁ ଚାହୁଁଛି। ପୋଲିସରେ ରହି ଆମ ଦେଶର ଆଇନକାନୁନକୁ ରକ୍ଷା କରିପାରିଲେ ଦେଶ ପାଇଁ କିଛି କରିପାରିଲି ବୋଲି ଆତ୍ମସନ୍ତୋଷ ପାଇପାରିବି।"</p> <p>"କିନ୍ତୁ ଏହା ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ।" ପିତାଙ୍କ ଉତ୍ତରରେ ଚମକି ପଡ଼ିଲା ପୁତ୍ର।</p>	<p>"ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ? କ'ଣ ସମ୍ଭବ ନୁହେଁ?"</p> <p>"ଏଇ ତୋତେ ପୋଲିସରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇବା।"</p> <p>"ଆପଣଙ୍କ ପାଇଁ ଏ କାମ ଅସମ୍ଭବ ଲାଗୁଛି, ଆଶ୍ଚର୍ଯ୍ୟ! ଆପଣ ତ ଜଣେ ସଜୋଡ଼ ପୋଲିସ ଅଫିସର। ବିଭାଗରେ ଆପଣଙ୍କର ଯଥେଷ୍ଟ ସୁନାମ ରହିଛି।"</p>	<p>"ସେଇଥିପାଇଁ ତ କହୁଛି ଅସମ୍ଭବ।"</p> <p>"ବୁଝି ପାରିଲିନି ବାପା...।"</p> <p>"ଆରେ ପୋଲିସରେ ତୋତେ ଭର୍ତ୍ତି କରିବାକୁ ହେଲେ ମୋତେ ଅତି କମ୍ରେ ପଚାଶ ହଜାର ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ହେବ। ମୋ' ପାଖରେ ଏତେ ଅର୍ଥ ନାହିଁ। ତା' ପରେ ତୋର ଦୁଇଟି ଭଉଣୀର</p>	<p>ବିବାହ କାର୍ଯ୍ୟ ଅଛି। ତେଣୁ...।"</p> <p>"ବାପା, ଏ ଆପଣ କ'ଣ କହୁଛନ୍ତି! ଇଏ ତ ପୁରାପୂରି ଅନ୍ୟାୟ। ମୋତେ ତା'ହେଲେ ଆଣ୍ଟି କରପଶନ୍ଦରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇଦିଅ। ମୁଁ ସମସ୍ତଙ୍କୁ ସାବାଡ଼ କରିଦେବି।"</p> <p>"ସେଠାରେ ଭର୍ତ୍ତି ହେବାକୁ ହେଲେ ମୋତେ ଲକ୍ଷାଧିକ ଖର୍ଚ୍ଚ କରିବାକୁ ହେବ। ପୁଣି ଏ ସର୍ତ୍ତରେ ଯେ ତୁ ଏ ଦେଶ ଭକ୍ତ ତିନା ମନରୁ ହଟେଇ ଦେବୁ...।"</p> <p style="text-align: right;">-ଅନାମିକା ନାଡ଼, ଅଗାର ଗଡ଼ିଆ, ବାଲେଶ୍ଵର</p>
---	---	---	---

ମାସକ

ମୂଲଲେଖା: ରାଜେଶ ପାଣ୍ଡେ
ରୂପାନ୍ତର: ଶରତ କୁମାର ରାଉତ

ମାସକ ଶେଷ ଦିନ ଥିଲା । ମୋ’ ପାଇଁ ତ ସବୁଦିନ ଏକା ପରି । ମୁଁ କେଉଁଠି ଚାଲିବି କିଛି ନା ମତେ କିଏ ଦରମା ଦେଉଛି । ମୁଁ ଜଣେ ଲେଖକ । ଲେଖା ଲେଖିବା ହିଁ ମୋର ଚାକିରି । ଦୁଃଖ ଏଇଥିପାଇଁ ଯେ, ମୋର ରୋଜଗାର ହିଁ ଆଦୌ ନାହିଁ । ମୁଁ ଶୁଣିଛି, ଅଷ୍ଟ୍ରେଲିଆର ଆଦିବାସୀମାନେ ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ଶିକାର ପାଇଁ ବନ୍ଧୁ ଠେଙ୍ଗା ବ୍ୟବହାର କରନ୍ତି । ଆଉ ସେହି ଠେଙ୍ଗା ପ୍ରୟୋଗ ପରେ ପୁଣି ନିଜ ପାଖକୁ ଫେରିଆସେ । ମୋ’ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ସେହି ବନ୍ଧୁ ଠେଙ୍ଗାଠାରୁ ବି ଅଧିକ ଶକ୍ତିଶାଳୀ ଓ ପ୍ରଖର । ପ୍ରଖର ଗତିରେ ଯାଏ ଓ ଫେରିଆସେ ।

କାଲି ଗୋଟିଏ ଖୁବ୍ ଭଲ ଗଳ୍ପ ଲେଖିଥିଲି । ମୁଁ ତ ସବୁବେଳେ ଭଲ ଗଳ୍ପ ହିଁ ଲେଖେ । କିନ୍ତୁ କାହିଁକି କେକାଣି ମୋ’ ଲେଖାଗୁଡ଼ିକ ପତ୍ରପତ୍ରିକାର ସଂପାଦକମାନଙ୍କର ପସନ୍ଦ ଆସେନାହିଁ । ଗତ ସପ୍ତାହରେ ଗୋଟିଏ ବ୍ୟଙ୍ଗଲେଖା ଲେଖି ଘ୍ଲାନୀୟ ଖବରକାଗଜକୁ ପଠାଇଥିଲି, ହେଲେ ସଂପାଦକ ସେହି ଲେଖାଟିକୁ ସଙ୍ଗେସଙ୍ଗେ ମୋ’ ନିକଟକୁ ଫେରାଇ ଦେଲେ । ମତେ ଲାଗୁଛି, ସେହି ଲେଖାଟି ପ୍ରକାଶ ପରେ କିଛି ଗୋଟିଏ ବିଶ୍ୱାସର ଘଟଣା ଘଟିଆସିବ ବୋଲି ସଂପାଦକ ବୋଧେ ଅନୁମାନ କଲେ । ହୁଏତ ସେହି ଲେଖାଟିକୁ ସଂପାଦକ ପୂର୍ବ ପଢ଼ି ନାହାନ୍ତି ।

ମୋ’ ପୁଅର ସ୍କୁଲ ଦେଇ ଗତ ମାସକୁ ପଞ୍ଚମ କରାନାହିଁ । ତାକୁ ସ୍କୁଲରେ ନୋଟିସ୍ ହୋଇଛି ଯେ, ସୋମବାର ପୁଣ୍ୟ ଦେଇ ପଞ୍ଚମ ଠିକ୍ ନ କଲେ ତାକୁ ଖରାବେ ଆଣିବେ ବୋଲି ଦିଆଯିବ । ମୁଁ ମୁଅକୁ ଭିଟାମିନି-ଡି’ର ଉପକାରିତା ସଂପର୍କରେ ବୁଝାଇବାକୁ ଚେଷ୍ଟା କଲି । ଆଣ୍ଡର୍ଯ୍ୟ ହେଇ ସେ ମତେ ଖାଲି ଚାହିଁ ରହିଲା, “ବାପା, ଯେମିତି ହେଲେ ସୋମବାର ଭିତରେ ମତେ ପଞ୍ଚମା ଦେବ ।” ଏବେ ମୁଁ ତାକୁ କିପରି ବୁଝାଇବି ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ଲେଖକ । ଜଣେ ଲେଖକ ସମାଜ ବଦଳାଇପାରେ । ଲେଖକ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଲେଖାରେ ଇତିହାସ ସୃଷ୍ଟି ବା ବିନାଶ କରିପାରେ ।

ଆଜି ସକାଳୁ ମୁଁ ବଡ଼ ଅସୁବିଧାରେ ପଢ଼ିଗଲି । ସାନଟିଆ ମ୍ୟାଲେଟିଆରେ ପାଠକର ପରାମର୍ଶ ଅନୁଯାୟୀ ହସ୍ତିଗାଲରେ ଭର୍ତ୍ତି କରାଇବାକୁ ପଡ଼ିବ । ମୋ’ ପାଖରେ ମାତ୍ର ୩୫ ଟଙ୍କା ଅଛି । ସେଥିରୁ ୩୦ ଟଙ୍କା ସିଗାରେଟ୍ ପାଇଁ ନିଶ୍ଚୟ ରଖିବାକୁ ହେବ । କେଉଁ ହସ୍ତିଗାଲ ୫ ଟଙ୍କାରେ ରୋଗୀ ଚିକିତ୍ସା ପାଇଁ ଭର୍ତ୍ତି କରିବ ? ଏମିତି ଚିନ୍ତା ସମୟରେ ପ୍ରଶ୍ନ ସୃଷ୍ଟ ହେଲା ମୋ’ ଭିତରେ । ପଢ଼ାକୁ କହିବି କି ତା’ ମଙ୍ଗଳସ୍ୱପ୍ନ ବନ୍ଧା ପାରାତାଜକ ଲକ୍ଷ୍ମଣ ଓ ପଦ୍ମାବତୀ ମୃତ୍ୟୁ ପରେ ପାରାତାଜକ୍ ରିଗେନ୍ତ କାହିଁକି ଲେଖିଛନ୍ତି !

ହେଲେ ମୁଁ କରିବି କ’ଣ ? ହିନ୍ଦୀରେ ବିଏ ପାସ୍ କରିଛି । ଏହି ପଢ଼ାରେ ତ କୌଣସି ଅର୍ଥସର ଚାକିରି ମିଳିବନି ! ଯାହା ପାଠ ପଢ଼ିଛି, ସେହି ଅନୁଯାୟୀ କାମ କରୁଛି । ଏ ଦୁନିଆ ମତେ ବୁଝିପାରୁନି କାହିଁକି ? ମତେ ବି ଖୁବ୍ ଆଣ୍ଡର୍ଯ୍ୟ ଲାଗୁଛି । ମୋ’ ଭିତରତା ଦେଖିଲେ ସମସ୍ତେ ଜାଣିପାରିବେ ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ଭଲ ଲେଖକ ! ମୋ’ ପ୍ରକାଶକ ଓ ସଂପାଦକ ଯଦିଏ ଏହା ଭାବିବେନି, ସେମାନେ ନିଶ୍ଚୟ ଇତିଏବ୍ ! ସାହିର ଲୁଅଆନବା ଠିକ୍ କହିଥିଲେ ଯେ, ଦିନେ ଦୁନିଆ ବଦଳି ଆଉ ଏକ ନୂଆ

ଏବେ ମୁଁ ତାକୁ କିପରି ବୁଝାଇବି ଯେ ମୁଁ ଜଣେ ଲେଖକ । ଜଣେ ଲେଖକ ସମାଜ ବଦଳାଇପାରେ । ଲେଖକ ମଧ୍ୟ ନିଜ ଲେଖାରେ ଇତିହାସ ସୃଷ୍ଟି ବା ବିନାଶ କରିପାରେ ।

ଶରତ କୁମାର ରାଉତଙ୍କ ଜନ୍ମ ୧୯୬୭ରେ, କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା ଜିଲ୍ଲା ପଟ୍ଟାମୁଣ୍ଡାଲର କୋରିଆପଲ୍ଲୀ ଗାଁରେ । ସାମ୍ବାଦିକତା ବୃତ୍ତି, କିନ୍ତୁ ନିଭାଉଥିବା ଧର୍ମ ହେଉଛି ସାହିତ୍ୟ । ଓଡ଼ିଆ ବ୍ୟତୀତ ସଂସ୍କୃତ, ବଙ୍ଗଳା ଓ ସମ୍ବଲପୁରୀ ଭାଷାରେ ଦକ୍ଷତା । ପ୍ରକାଶିତ ଗଳ୍ପ ଗ୍ରନ୍ଥ ‘ଅରଣ୍ୟର ନିଆଁ’ (୨୦୧୨) ଓ ଅନୁଦିତ ଗଳ୍ପଗ୍ରନ୍ଥ ‘ବିଶ୍ୱ କଥା ବୈଚିତ୍ର୍ୟ’ (୨୦୧୮) । ‘ଅରଣ୍ୟର ନିଆଁ’ ଏପରି ଏକ ଗଳ୍ପ, ଯେଉଁଥିରେ ଲେଖକ ଖୋଜିଛନ୍ତି ନିଜ୍ୱଳ ସମସ୍ୟାର ନାହାକା ଚେର...

ଶରତ କୁମାର ରାଉତ

ଅରଣ୍ୟର ନିଆଁ

କରିବାକୁ ଯେମିତି ପ୍ରତିଜ୍ଞା ନେଇଛି । ଆଦିବାସୀ ମଣିଷ ଜଳ, ଜଙ୍ଗଲ ଓ ଜମିକୁ ଭଲପାଏ । ପରିଶ୍ରମ କରି ଯେଉଁ ଜମି ସେ ଚାଷ କରେ, ତାହା ତା’ର ବୋଲି ସେ ଜାଣେ । କ୍ରମେ ବାହାର ଲୋକମାନେ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳକୁ ଆସିଲେ । ରାଜସ୍ୱ ବିଭାଗ ସହ ସମ୍ମାନପୂର୍ଣ୍ଣ କରି ସରକାରୀ ଓ ଆଦିବାସୀ ଜମିକୁ ନିଜ ନାଁରେ କରିନେଲେ । ସୁରାମୁଗ୍ଧ ଧରି ଚାଷ କରି ଆସୁଥିବା ଜମିକୁ ଆଦିବାସୀକୁ ଉଚ୍ଛେଦ କରାଗଲା । ସେ ଏହି ଅନ୍ୟାୟକୁ ନାମବଦଳେ ସହିବାକୁ ଲାଗିଲା । ଜଙ୍ଗଲରୁ ଫଳ, କାଠ, ବାଉଁଶ, କେନ୍ଦୁପତ୍ର ସହ ଅନ୍ୟାନ୍ୟ ପତ୍ର, ଖୁଣ୍ଟା, ଶାଳମଞ୍ଜି, ମହୁଳ ଆଦି ସଂଗ୍ରହ କରିବା ତା’ର ନିତିଦିନିଆ କାମ । ହେଲେ ଏବେ କାଳକାଠ ଖଣ୍ଡେ ଆଣିଲେ ତାକୁ ବାଟରେ ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷକ ଅଟକାଉଛି । ତାକୁ ଲାଜ୍ଜ ମାଗୁଛି । ନ ଦେଲେ ମାରଧର କରୁଛି, ତା’ ନାଁରେ ପାମଲ ରୁଜୁ କରୁଛି । କିନ୍ତୁ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ ରହୁଥିବା ଅଣାଆଦିବାସୀ ପର୍ଯ୍ୟାପ୍ତ କାଠ ନେଇ ସହରରେ ପୁରମ୍ୟ ଅକାଳିକାମାନ ତିଆରି କରୁଛନ୍ତି । କୌଶଳ କରି ଟ୍ରକ୍‌ଟ୍ରକ୍ କାଠ ବିକି କୋଟିପତି ହେଉଛନ୍ତି । ଜଙ୍ଗଲ ରକ୍ଷକ କିନ୍ତୁ ଆଦିବାସୀକୁ ଧରେ, ତାକୁ ଗୋଡ଼େଇ ଗୋଡ଼େଇ ପିଟେ, କେଳ ପଠାଏ । ହେଲେ କୌଣସି ଆଦିବାସୀ ଘରେ ଗୋଟିଏ ବି ଖଟ କି ମେଜ ନ ଥାଏ । ଆଦିବାସୀ ଧାର୍ମିକ ଓ ସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟରେ ମହୁଳ ମଦ ପିଇବେ ଓ ପିଆଇବେ । ଜଙ୍ଗଲରେ ମିଳୁଥିବା ମହୁଳ ରାହି ମଦ ତିଆରି କରିବେ । ଏହା ସେମାନଙ୍କର ଏକ ସାମାଜିକ ଅଧିକାର ବୋଲି ଆଦିବାସୀ ଜାଣେ । ମାତ୍ର ମଦକିଟିବାଲାଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ପ୍ରରୋଚିତ ହୋଇ ଅବକାରୀ ବାବୁମାନେ ବିତରା ଆଦିବାସୀ ଗାଁରେ ହାମ୍‌ଲା କରନ୍ତି । ପିଲାଛୁଆଙ୍କୁ ପିଟନ୍ତି । ହାତକଟି ପକାଇ ଢେଲକୁ ନିଅନ୍ତି ।

ବିସ୍ମାପନ ଆଦିବାସୀଙ୍କ ପାଇଁ କାଳ ହୋଇଛି । ବଡ଼ବଡ଼ ଡ୍ୟାମ୍, ଖଣି, କାରଖାନା ଆଦି ବିଭିନ୍ନ ପ୍ରକଳ୍ପ ଦ୍ୱାରା ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଆଦିବାସୀ ପରିବାର ଭିତ୍ତାମିତ ହୋଇଛନ୍ତି । ଭିତ୍ତାମିତ ପ୍ରତି ସେମାନଙ୍କର ଆବେଗ ଶାସକମାନେ ବୁଝିପାରନ୍ତିନି । କୌଣସି ପରିସ୍ଥିତିରେ ଆଦିବାସୀ ତା’ର ଗାଁ ଓ ଭିତାମିତ ଛାଡ଼ିବାକୁ ଚାହେଁନା । ସେଥିପାଇଁ ସେ ବନ୍ଧୁକ ମୁନରେ ହାତ୍ୟାର ଶିକାର ହୁଏ । ଆଦିବାସୀଙ୍କ ପ୍ରଗତି ନାଁରେ ଯେଉଁ ଧୂଆଁବାଣ ଚାଲିଛି, ତାହା ଏକ ପ୍ରହେଳିକା ମାତ୍ର । ଯୋଜନାର ଭୁଲ୍ ପରିକଳ୍ପନା ଓ ଭୁଲ୍ ପରିଚାଳନା ଯୋଗୁଁ ହଜାର ହଜାର କୋଟି ଟଙ୍କା ଖର୍ଚ୍ଚ ହେବା ପରେ ବି ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ସ୍ଥିତି ଦୟନୀୟ । ସେହି ଅର୍ଥରେ ଦଳେ ଶୋଷଣକାରୀ ଧନୀ ହେଉଛନ୍ତି । ସବୁବେଳେ ସମସ୍ତେ ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ଅବହେଳା କଲେ । ତା’ ଇନ୍ଦିରା ଆବାସ, ତା’ କଣ୍ଠୋଲ ସାମଗ୍ରୀ, ତା’ ଭଙ୍ଗା, ଜମି, ଜମି, ଜଙ୍ଗଲ ଉପ କିଏ

ନେଇଗଲା । ପକ୍ଷା ରାସ୍ତା ବି ସେ ଦେଖିଲାନି । ବିଜୁବିବି ତା’ ପାଇଁ ସାତ ସପନ । ଅଜିଆ-ଆବର୍ଜନାମୟ ପରିବେଶରେ ସେ ଚଳିଲା । ପେଟକୁ ପୁଠାଏ ବାମା ପାଇଁ ତାକୁ ସୁରାସୁରାକୁ ଈଶ୍ୱର ଦେଇଥିବା ସବୁ ସୁଯୋଗ ସରକାର ଛଡ଼ାଇ ନେଲା । ତାକୁ ଜାଣିଶୁଣି ସାକ୍ଷର କି ସଚେତନ କରାଗଲାନି । ସେ ଅଭିଯୋଗ କ’ଣ ଜାଣିଲାନି । ଗୁହାରି କଲେ, କିନ୍ତୁ ବାବୁମାନେ ଶୁଣିଲେନି । ଗାଁକୁ ସ୍କୁଲ ମାଷ୍ଟର ଆସିଲାନି । ଗାଁରେ ନଳକୂପ ବସିଲାନି । ମାରାତ୍ମକ ସଂକ୍ରାମକ ରୋଗରେ ସେ ଶକ୍ତିଲା । ଚିକିତ୍ସା ଅଭାବରୁ ତା’ ହସ୍ତଶୁଦ୍ଧିରେ ଚାପି ପଡ଼ିଲା । ବିଚାରା ଦିନକୁ ୧୦/୨୦ଟଙ୍କା ମକୁରିରେ ସାବୁକାର ପାଖରେ କାମ କଲା । ତା’ ସ୍ତ୍ରୀ ପର ଘରେ କାମ କରି ମାସକୁ ମାତ୍ର ୨୦ ଟଙ୍କା ପାରିଶ୍ରମିକ ବାବଦକୁ ପାଇଲା । ଲଜ୍ଜା ନିବାରଣ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ସେ କପଡ଼ା ଖଣ୍ଡେ ପାଇଲାନି । ଦିନରେ ଠିକ୍ ଭାବେ ବସ୍ତେ ଖାଇବାକୁ ମିଳିଲାନି । ଅନାହାର, ଅକ୍ଷାହାର ଓ ଅଳ୍ପାହାରରେ ବଞ୍ଚିଲା । ଏମିତି ବଞ୍ଚେବଞ୍ଚେ କେତେବେଳେ ମରିଗଲା । ଆଦିବାସୀ ଅମଳ କରୁଥିବା ମହୁଳ, ଚେରୁଲିକୁ ବେପାରୀମାନେ ଶାରମାଛ ଦରରେ କିଣିଲେ, ଓଜନରେ ଠକିଲେ । ଆଦିବାସୀଙ୍କ ଆର୍ଥିକ ଅବସ୍ଥାର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଲ୍ୟାମ୍‌ସ୍, ଆରଏମ୍‌ସି, ଚିତିସିସି, ଚିତିସିଏସ୍, ଆଇଡିଟିଏ, ଓଏପ୍‌ସିସି ଆଦି ବହୁ ସଂସ୍ଥା ଗଠନ ହେଲା । ହେଲେ ସେ ସବୁକୁ ମଧ୍ୟ ଭଦ୍ର ବାବୁମାନେ ଚଳୁ କରିଦେଲେ । ଆଦିବାସୀଙ୍କ ନାଁରେ ସବୁ ଆତ୍ମସାତ୍ କଲେ । ଉପରେ ସମ୍ମାନପୂର୍ଣ୍ଣ ରହିଲା । ଆଦିବାସୀ ସ୍ୱାର୍ଥ ଭାଗବନ୍ଧା ହେଲା ।

ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କାର୍ଯ୍ୟକାରୀ ବିଭିନ୍ନ ଆଦିବାସୀ ଉନ୍ନୟନ ଯୋଜନାରେ କୋଟିକୋଟି ଟଙ୍କା ହରିଲୁଟ୍ ହେଉଛି । ବୁକ୍‌କୁ ଆସୁଥିବା ବିଭିନ୍ନ ଯୋଜନା ବାଟପାରଣା ହେଉଛି । ରାସ୍ତାଘାଟ, କେନାଲ, ପୋଖରୀ, ଘର, ସେତୁ ଆଦି ନିର୍ମାଣ ଆଳରେ ମିଥ୍ୟା ବିଲ୍ କରାଯାଇ ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଟଙ୍କା ହତୁଡ଼ କରାଯାଉଛି । ଗ୍ରାମପଞ୍ଚାୟତର ଉନ୍ନତି ପାଇଁ ଆସୁଥିବା ଲକ୍ଷଲକ୍ଷ ଟଙ୍କାର ଅନୁଦାନ ବିନା କୌଣସି କାର୍ଯ୍ୟରେ ଲୋକ ପ୍ରତିନିଧି ଓ ଅର୍ଥସରମାନଙ୍କ ଦ୍ୱାରା ଲୁଚ୍ ରାଲିଛି । ଆଦିବାସୀଙ୍କୁ ଯୋଗାଇ ଦିଆଯାଉଥିବା ସରକାରୀ ଘରକୁ ନେଇ ସରପଞ୍ଚ, ସମିତି ସଭ୍ୟ, ଖାର୍ତ୍ତମେୟ ଓ ବିଡିଓ ବ୍ୟବସାୟରେ ଲିପ୍ତ ରହୁଛନ୍ତି । ରାଜସ୍ୱ କର୍ମୀମାନେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କୁ ଭୟଭୀତ କରାଇ ଅବିଧି ଉପାୟରେ ଅର୍ଥ ରୋଜଗାର କରୁଛନ୍ତି । ପୋଲିସ୍ ଆନାଗୁଡ଼ିକରେ ଆଦିବାସୀମାନଙ୍କ ସରକାରୀ ସୁଯୋଗ ନେଇ ସେମାନଙ୍କୁ ଶୋଷଣ କରାଯାଉଛି । ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳରେ କ୍ରମେ ହତ୍ୟା, ଧର୍ଷଣ, ନିର୍ଯାତନା, ଶୋଷଣ, ଅପହରଣ, ଡକାୟତି, ଦଙ୍ଗା ଆଦି ଅସାମାଜିକ କାର୍ଯ୍ୟ ବଢ଼ିଚାଲିଛି । ହେଲେ ପୋଲିସ୍ ରେକର୍ଡ଼ ଖାଲି ଓ

ଦସ୍ତଖତ କରାଇ ଆଣିଲେ । କୋଡ଼ିଏ ଦିନ ବିତିଯିବା ପରେ ମଧ୍ୟ ସେମାନେ ନିଜେ ଘର ତିଆରି କାର୍ଯ୍ୟ ଆରମ୍ଭ କଲେ ନାହିଁ । ସେ ସରପଞ୍ଚ ଓ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ଭେଟିବାକୁ ବୁଲିଦିନ ପରେ କାମ ଆରମ୍ଭ ହେବ ବୋଲି ସେମାନେ ତାକୁ ବୁଝେଇ କହିଲେ ଓ ନିର୍ଦ୍ଧାରିତ ଅଟକଳର ବାକି ୧୦ ହଜାର ଟଙ୍କା ମାନିକ୍ ପାଇଲା ବୋଲି ସେମାନେ ତା’ଠାରୁ ଦସ୍ତଖତ କରାଇ ନେଲେ । ବୁଲିମାସ ବିତି ଯାଇଥିଲେ ହେଁ ଘର କାମ ଆରମ୍ଭ ହେଲାନାହିଁ । ଗୁନେର ଘଟଣା ସମ୍ପର୍କରେ ଅଭିଯୋଗ ପାଇବା ପରେ ସରପଞ୍ଚ ଓ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ରୋକ୍‌ଠାକ୍ କହିଥିଲା ଯେ, ୨୪ ଘଣ୍ଟା ମଧ୍ୟରେ ଏହାର କିଛି ସମାଧାନ ନ କରାଇଲେ, ସେ ସିଧା ଜିଲାପାଳ ଓ ଉପର ହାକିମଙ୍କୁ ଲେଖି ଜଣେଇବ । ମାତ୍ର ସେଦିନ ସନ୍ଧ୍ୟା ସୁଦ୍ଧା ପୋଲିସ୍ ଆସି ଗୁନେରକୁ ଗିରଫ କଲା । ଆନାରେ ସେ ଜାଣିଲା ଯେ, ସେ କୁଆଡ଼େ ସଭ୍ୟଙ୍କୁ ବକାହାର ଉଦ୍ୟମ କରିଥିଲା ! ଏହି ଅଭିଯୋଗରେ ପୋଲିସ୍ କର୍ମୀମାନେ ତାକୁ ନାନାଦି ଯନ୍ତ୍ରଣା ଦେଲେ । ଗରମ ଲୁହା ରଡ଼କୁ ଆନାବାବୁ ତା’ ପିତାରେ ଗେଞ୍ଜିଲେ । ଅଭିଯୋଗ ସମ୍ପୂର୍ଣ୍ଣ ମିଥ୍ୟା ଓ ମନଗଢ଼ା ବୋଲି ଗୁନେର ଯେତେ କହିଲେ ବି ଆନାବାବୁ କିଛି ଶୁଣିଲେନି କି ଏ ସମ୍ପର୍କରେ ପୁଞ୍ଜାମୁଦୁଞ୍ଜ ଚଦନ୍ତ କଲେନାହିଁ । ଚାରିଦିନ ପରେ କମଳ, ତା’ ମା’ ଓ ମାନିକ୍ ଆନାରେ ପହଞ୍ଚିଆନା ବାବୁଙ୍କ ଗୋଡ଼ ଧରି ନେହୁରା ହେଲେ । ଅନେକ ସମୟ ପରେ ଜାମିନରେ ଗୁନେରକୁ ଛଡ଼ାଗଲା । କିନ୍ତୁ ଏହି ମିଥ୍ୟା କେଶ୍ ଗୁନେରକୁ ଲଜ୍ଜା ଓ ଅପମାନରେ ଜାଳି ଦେଲା । ଯେମିତି ସେ ଏକ ଜୀବନ୍ତ ଶବ ପାଲଟି ଗଲା । ଆଉ ସେହି ରାତିରେ ହିଁ ଏକ ଲମ୍ବା ଚିଠି ଲେଖି ସେ ଆତ୍ମହତ୍ୟା କରି ବସିଲା । ଏହି ଅଭାବନାୟ ଘଟଣା ଗଭୀର ଭାବେ ଆଘାତ ଦେଲା କମଳୁ ମନରେ । ଏଇ ଛୋଟ ବୟସରେ ବି ଥାନା, ପୋଲିସ୍ ଓ ନେତାମାନଙ୍କୁ ପ୍ରତି କମଳୁ ହିଂସ୍ର ହୋଇ ଉଠିଲା । ତା’ ଭିତରେ ଏଇ ଭାବ କ୍ରମେ ଉଗ୍ରରୂପ ଧାରଣ କଲା । ସେ ବି.ଏ. ପାସ୍ କରିବା ପରେ ସମୟ, ପରିସ୍ଥିତି ଓ ଅତୀତର ସେହି ସ୍ମୃତି ତାକୁ ନେଇଆସିଲା ଅସାମାଜିକ ସ୍ଥଳକୁ । ତା’ର ମନେହେଲା, ସତ୍ୟ, ଧର୍ମ ଓ ଭଦ୍ରତାର କୌଣସି ମୂଲ୍ୟ ନାହିଁ ଆଜିର ସମାଜରେ । ଜନସ୍ୱାର୍ଥ ଅପହରଣକାରୀମାନଙ୍କ ବିରୁଦ୍ଧରେ ସେ ଯୁବଗୋଷ୍ଠୀକୁ ମତେଇଲା ଓ କ୍ରମେ ବହୁ ଶିକ୍ଷିତ ଯୁବକଙ୍କ ଧାଡ଼ି ଲମ୍ବିଲା । ସେଇ ବଳୟ ଭିତରକୁ । ଏତିକିବେଳେ ନକ୍ସଲବାୟ ଉପ୍ରସର ହେଉଥିଲା ଏଇ ଆଦିବାସୀ ଅଞ୍ଚଳକୁ । ମା’ର ହଜୀର ବାରଣ

୧

ରାର ସାନଭାଇ କିସକୁ।
 କିସକୁ ଆଠବର୍ଷ ସାନ। ଏକଜେ ତାକୁ ଏକୋଇଶ ଚାଲିଲାଣି।
 ନସରପସର ହେବା ବୟସର ଯୁବକ ହେଲାଣି। ହେଉ।
 ବଡ଼ଭଉଣୀ ହୀରା ବି ଜାଣିଲାଣି। କିଛି କହିନାହିଁ।
 ତାଙ୍କ ବସ୍ତ୍ରର ଯୁବକମାନଙ୍କୁ ସାମାନ୍ୟ ପୃଥକ୍ ସ୍ୱଭାବର ଏଇ
 କିସକୁ କମ୍ କଥା କହେ। ତେଡ଼ାମେଡ଼ା କଥାବାର୍ତ୍ତା ତ ତାଙ୍କ ଜାତିର ଏକ
 ଜନ୍ମଗତ ଓ ରକ୍ତଗତ ଅଭ୍ୟାସ। କିନ୍ତୁ କିସକୁ ବ୍ୟତିକ୍ରମ ଏ ସବୁରେ।

ମା' ପେଟରେ ଥିଲା କିସକୁ।
 ବାପ ମକୁ ବସ୍ତ୍ରର ଗୋଟେ ମାଲକିନାକୁ ଧରି ରାତାରାତି ଚମ୍ପଟ୍ କେହି
 ଚେର୍ ପାଇଲେନି। ସକାଳେ ଭାଟିକୁ କାମ କରି ବାହାରିବା ବେଳେ ପ୍ରସଙ୍ଗ
 ହେଇଗଲା ଏକଥା। ବସ୍ତ୍ରରେ ଚହଳ ପଡ଼ିଗଲା। କାମଧନ୍ଦାକୁ ଗଲେନାହିଁ
 କେହି। ହାଣ୍ଡିଆ ଭାଟିରେ, ଗଛ ତଳ ଛାଇରେ, ଲମ୍ବୁଲ ବାରଣ୍ଡାରେ
 ଦଳଦଳ ହେଇ ମରଦ-ମାଲକିନା, ଟୋକା-ଟୋକା ମୁହଁକୁ ମୁହଁ ଅନାଇ
 ବସିରହିଲେ। ନିଶାପାଣିର ମାଟିହାଣ୍ଡି ଭିତରେ ପବନ ଆଉ ପବନ। ପାଣି
 ଟୋପେ ନାହିଁ।

ବାପ ମକୁ ସେଇ ଯେ ପିଠି କରି ଯାଇଛି। ପେଟ କରି ଫେରିନାହିଁ।
 ମାଲପ, ପୁଅଝିଅ, ବସ୍ତ୍ର ଭୁଲିଯାଇଛି। ବସ୍ତ୍ରର ଲୋକମାନେ ବି ମକୁ ବୋଲି
 ଯୁଆନ ମରଦବେଟ ଏ ବସ୍ତ୍ରରେ ଥିଲା, ଭୁଲିଗଲେଣି। ବାପର ରକ୍ତ ଅଛି କିସକୁ
 ଭିତରେ। ଯୁଆନ ହେବା ବେଳକୁ ବାପର ଗୁଣ ଫୁଟି ବାସିଲାଣି। କିଆଫୁଲର
 ଅବିରମଖା ପବନର ବାସ୍ନା ପରି କିସକୁ ଆଉ କୁନି ବସ୍ତ୍ରବାସିନ୍ଦାଙ୍କ
 ଆଖିତୋଳାରେ ଦିନରାତି ଭାଇରାଲ ହେଇ ଦେଖାଦେଲାଣି।

ଆଉ ଭାବିବ କ'ଣ, କାଣି ଉଠିଲା ହୀରା।
 ଛାତିରେ କଫ ବସିରଲାଣି ବୋଲି ପରତେ
 ହଉଛି। ଚେରମୁଳି, ଜଡ଼ବୁଟି ଉଷୁଦ ଦେଇ
 ଜର, କାଶ, ଅଣ୍ଡା ଆଉ ମାସିକ ଅନିୟମିତତାକୁ
 ନିୟନ୍ତ୍ରଣରେ ରଖିବା ପାଇଁ ଡାକ୍ତରବାବୁ ବଳେଇ
 କହିଛନ୍ତି। ହୀରା ଯାହା ଯେତିକି ପାଟୁଟି, ମାଟୁଟି।
 ପାଠ ଦି' ଅକ୍ଷର ପେଟ କି ମଗଜରେ
 ପଶିଥିଲେ ସିନା!

କୁନି ପଥରରେ ଛେରୁଥିଲା ପିଆଜ, ଅବା
 ଆଉ ରସୁଣ। ହୀରାର କାଶ ଦେଖି ହାତବାନ୍ଧି
 ଅନେଇଲା। ହୀରା କୁନିକୁ ବୁଝାଇ କହିଲା,
 ନାହିଁ ଲୋ କିଛି ନାହିଁ। ତୁ ମସଲା ରଗଡ଼ିପକା।
 ସଞ୍ଜ ହେବାହେବା ଉପରେ। ଡିବିରି, ଲକ୍ଷନ,
 ବୁଜି ଆଲୁଅ ସଜ କରି ରଖ। ଅଦିନିଆ ବର୍ଷା ପବନକୁ କି
 ଭରସା! ରଜ ମଉଜକୁ ସଉତୁଣିଆ ବିବାଦ ଜାହର କରିଦବ ଲୋ।
 କୁନି। ଛୁଆଟାର ଖୁସି ପାଣିଫୋଟକା ଭଳି ମିଳେଇଗଲେ ଏ ରଜ ପରବତା
 ପାଣିଟିଆ ହେଇଯିବନି।

କୁନି ବୁଝ ରହି ପାରିଲାନି। କହିଲା, ଦିଦି! ମୋ' ଭାଇ ଆସିବ। ତାକୁ
 ତମ କିସକୁ ରାତିରେ ଖାଇବା କଥା କହୁଥିବାର ମୁଁ ଶୁଣିଛି। ଭଲରେ ମନ୍ଦରେ
 ସେ ଦୁହେଁ ତ ବୁଜି ସାଙ୍ଗ ଦୁହେଁ, ବୁଜିଭାଇ। ତମେ ଦେଖିବ ଦିଦି ଦିନେ ଏ
 କୁଡ଼ିଆଟା ଗୋଟେ ଘର ହେଇ ଆମ ବସ୍ତ୍ରର ନାଁ ରଖିବ। ତମ ଭାଇ କିସକୁ
 ଭାଗ୍ୟରେ ଭଲ ଦିନ ଥିବାର ମୋ' ମନ କହୁଛି ଲୋ ଦିଦି।

ହୀରା କହିଲା, ତୋ' ବୁଝରେ ଫୁଲ ଫୁଟୁଲୋ କୁନି। ତମମାନଙ୍କ ସୁଖ
 ଦେଖି ଆଖି ବୁଜିଦେଲେ ମୋର ଶାନ୍ତି କାଶ।
 ଖଣ୍ଡେ ଅବା ପଥରକୁ ଖସିପଡ଼ିଲା ତଳକୁ। ବାଲିମାଟିର ଝୁଞ୍ଚି ଘର।
 ଘର ଆଗରେ ଖୋଲା ଜାଗା। ପାଣି ସନ୍ଧସନ୍ଧିଆ ଖାଲ। ଶୁଖୁଲା ବାଉଁଶ
 ପୋତି ଓଦା ଲୁଗା ପକାଇବାର ହାତ ତିଆରି ଖୁଣ୍ଟ। ଯେମିତି ହେଉ ଦିନ
 ଯାଉ। ପେଟ ଭରୁ ପିଠି ଲୁଚୁ।
 ପହିଲେ ପହିଲେ କୁକୁଡ଼ା ଲଢ଼େଇ ଦେଖିବାକୁ ପଡ଼ା ବୁଲିଯାଉଥିଲା

କିସକୁ

ଗଂଗାଧର ବିଶ୍ୱାଳ

କିସକୁ।
 ଗଞ୍ଜା।
 କୁକୁଡ଼ାର ଗୋଟେ
 ଗୋଡ଼ରେ ଛୁରି ବାନ୍ଧି ପ୍ରତିସ୍ପନ୍ଦା
 ସହିତ ସାମ୍ନା କରିବାକୁ ଛାଡ଼ି ଦିଆଯାଏ। କେହିକେହି
 ସାମାନ୍ୟ ଆଘାତରେ ତରିଯାଇ ଲଢ଼େଇରୁ ଧାଇଁ ପକାଇବାର ଦୃଶ୍ୟ
 ଦେଖଣାହାରିକ ମନକୁ ଖୁସି କରାଏ ତ ଆଉ କେତେକ ଲହୁଲହଣା ହେଇ
 ଖଣ୍ଡିଆ ହେବା ପରେ ବି ମୁହଁ ଜାରି ରଖନ୍ତି। ଏପରିକି ମୃତ କୁକୁଡ଼ାଟି ବି
 ଜିତାପଟ ନେବାର ନଜିର ରହିଛି।
 କିସକୁ ଆଜି ପର୍ଯ୍ୟନ୍ତ ଯେତେ ଆଡ଼େ ଲଢ଼େଇ ପାଇଁ ଯାଇଛି, ଜିତିକରି
 ଆସିଛି। ହାରି ନାହିଁ। ପ୍ରତିପକ୍ଷ ଯୋଦ୍ଧାକୁ ମାଟି ଖୁଆଇ ଦେଇଛି କିସକୁର
 ରାଣି, ନକ୍ଷତ୍ର ଆଉ ଗୋଡ଼ ଅନୁସାରେ ମୂଲଗାଲ ହେଇ ଆସିଥିବା ଯୋଦ୍ଧା।
 ଓଜନରେ ନୁହେଁ, ଚେଷ୍ଟାରେ ଅଣାଯାଇଛି।
 ପଡ଼ାକୁ କିଛି ବାବୁଭାୟା ଲଢ଼େଇ ଦେଖିବା ପାଇଁ ଯାଇଥାଆନ୍ତି।
 ମଜା ନିଅନ୍ତି। ଜିତାପଟର ଗଞ୍ଜା ରକ୍ତବାନ୍ଧି କରିବା,

ତଳିପେଟରୁ ରକ୍ତସ୍ରାବ ହେବା ଆଦି ହୃଦୟବିଦାରକ ଦୃଶ୍ୟ
 ସେତେବେଳେ ସହିଦ ହେବାର ଦୁର୍ଲଭ ସୁଯୋଗଟି ଯେ ଜୀବନ ପାଇଁ କେତେ
 ମୂଲ୍ୟବାନ ଏକଥା ମନେ ପଡ଼ିଯାଏ। ଶତ୍ରୁପକ୍ଷର ମୁଣ୍ଡ ଓ ଛାତିରେ ଗୁଳିବିନ୍ଧ
 କରି ବିଜୟର ପତାକା ଉଡ଼ାଇବାର ଉଦ୍ଦୀପନା ଜଣେ ସଜା ଦେଶପ୍ରେମୀର
 ଲଲାଟରେ ବିଜୟର ଚିକା ଲେପିଦେବା ଭଳି ଜୀବନ ସାର୍ଥକ ହେଇଯାଏ।
 କିନ୍ତୁ ଶବ୍ଦର ବେକ କାଟି ଗ୍ରୋଧ ପ୍ରଶମିତ କରିବା ଭଳି ବର୍ବର କାଣ୍ଡ ଘଟାଇ
 ବାହାବା ନେବା ମାଲଟିଆ ସୈନ୍ୟ ଭଳି ଛୁରିବନ୍ଧା ନିରାହ କୁକୁଡ଼ାଟି ପାଖରେ
 ତାହାର ସ୍ଥାନ ନ ଥିବାର ପ୍ରମାଣ ପାଇ ଅନେକେ ଧନ୍ୟଧନ୍ୟ କରି ଆଶୀର୍ବାଦ
 ଅଜାଡ଼ି ଦିଅନ୍ତି।

ଯେତେଥର କିସକୁ ତା'ର ଅପରାଜେୟ ସୈନିକ 'ରମ୍ପୁ'କୁ ସଶସ୍ତ୍ର
 ସଂଗ୍ରାମରେ ମୁହଁକ୍ଷେତ୍ରରେ ଅବତୀର୍ଣ୍ଣ କରାଇଛି, ଜିତିଛି। ଲକ୍ଷ୍ୟ କରାଯାଇଛି
 ମୃତ ପ୍ରତିସ୍ପନ୍ଦାକୁ ଶେଷ ଦର୍ଶନ କରିବା ବେଳେ ରମ୍ପୁ ଅସ୍ତ୍ରରେ ନୁହେଁ, ଥଣ୍ଡର
 ତୁମାରେ ବିଦାୟ ସମ୍ପାଷଣ ଜଣାଇ ପକାୟନପକ୍ଷୀ ନୁହେଁ, ଉଗ୍ରପକ୍ଷୀ ନୁହେଁ,
 ଆତଙ୍କବାଦୀ ନୁହେଁ, ଜୀବନ ଦେଇ ବୀରତ୍ୱର ପରିଚୟ ଦେଇଥିବାବୁ

ସମବେଦନା ଜଣାଇଛି। ଆତ୍ମୀୟ ସଦ୍‌ଗତି କାମନା କରିଛି।
 ସବୁଥର ପାତୁ (ମୃତ କୁକୁଡ଼ା) କିଣିବା ପାଇଁ ଅନେକ କିସକୁର ପଛ
 ଛାଡ଼ିନାହାନ୍ତି। ଉଚିତ ମୂଲ୍ୟଠୁ ଅଧିକ ଦେବା ପାଇଁ ପ୍ରସ୍ତୁତ ଅଛନ୍ତି ବୋଲି
 ଲୋଭ ଦେଖାଇଛନ୍ତି। କିନ୍ତୁ କିସକୁ ଶୁଣିନାହିଁ। ରାଜି ଅରାଜିର ମନ୍ତବ୍ୟ ଦେବା
 କଥା ତ କାହିଁ କେତେ ଦୂରରେ।

'ରମ୍ପୁ' ଯେ କିସକୁର ଜୀବନ। ଆଉ ଜଣେ ଭାଇ। ପକ୍ଷୀ ଜାତିର
 ହେଲେ କ'ଣ ହେଲା, କେତେକ ପୋଷା ପଶୁପକ୍ଷୀ ଘର ଲୋକଙ୍କ ସ୍ୱେଦ
 ଆଦର ପାଇ ଏମିତି ବିଶ୍ୱସ୍ତ ଓ ଉପକାରୀ ବନ୍ଧୁ ହୋଇଯାଆନ୍ତି ଯେ, ମଣିଷ
 ବି ମଣିଷକୁ ଏମିତି ବିଶ୍ୱାସ ଓ ବନ୍ଧୁତା ଖାତିରରେ ଧରି ରଖି ପାରିବ ନାହିଁ
 ଏଇଆ ହିଁ ବୋଧହୁଏ ମଣିଷ ଭିତରେ ଲୁଚି ରହିଥିବା ଅନ୍ୟ ଏକ ଦିଗ,
 ଯାହାକୁ କିଛି ପଶୁ ଓ ପକ୍ଷୀ ଜାଣି ପାରି ଥାଆନ୍ତି।

ମସଲା ଛେଟି ସାରି ପଥରକୁ ଧୋଇ ମସଲାପାଣି ରଖୁଛି କିସକୁ ଆସି
 ପହଞ୍ଚିଲା। କିସକୁକୁ ଦେଖି 'ରମ୍ପୁ' ନିଜର ସ୍ୱରରେ ସନ୍ଧ୍ୟା ଆଗମନର ଶୁଭ
 ବାର୍ତ୍ତା ଶୁଣାଇଲା। ପ୍ରତ୍ୟୁତ୍ତରରେ କିସକୁ କହିଲା- ରହ, ରହ ରମ୍ପୁ! ଗରମ
 ପାଣି କରି ତୋ' ଡେଣାତଳେ ଧୋଇ ଦେଇ ହଳଦୀ ରସ ଲଗାଇ ଦଉଛି।
 ସକାଳକୁ ଦରଜ କମିଯିବ। ତୁ ପୁଣି ସୁସ୍ତସବଳ ହେଇଯିବୁ। ମୁହଁ ପଡ଼ିଆକୁ
 ଫେରିବୁ ତ ଥକି ଯାଇବୁ।

ବୁଝ ହେଇଗଲା ରମ୍ପୁ।
 ହୀରା ଉଠି ବସିଲା କାନ୍ଧକୁ। ଝାଟିମାଟିର କାନ୍ଧରେ ପିଠିରଖି ଅଙ୍ଗଅଙ୍ଗ
 ହେଇ କହିଲା- କୁନି, ତୁ ଗଲୁ ଆଗ। ତୋ' ଭାଇକୁ ନେଇଆ। ବୁଲି ଲାଗିବ।
 ରକ୍ଷାବତ୍ତା ହବ। ଭାତ ହେଇଗଲାଣି ସଞ୍ଜ ଆଗରୁ।

କିସକୁ ବୁଝ ହେଇଯାଏ ହୀରା ଅପାର କଥା ଶୁଣିଲେ।
 ତା'ଛଡ଼ା କୁନି ପାଖରେ ଅଛି। ବସିଥିବା ଝାଟିମାଟିର
 କାନ୍ଧ ପାଖରୁ ହାତପାହାନ୍ତାରେ ବୁଲି। ଦୁସ୍ତୁରି
 ଦୁସ୍ତୁରି ବୁଲି ପାଖକୁ ଆସିଗଲା ହୀରା।

ଘଷି ଶୁଖାଇ ଗୋବର ଓ ବାଡ଼ରେ
 ଭଜଣୁଆ ବତା କଣିଚା ଜାଳରେ ହାତ ମାରିଲା
 ହୀରା। ବୁଲିରେ କିରୋସିନ ଭଳି
 ନିଆଁ ଧରାଇବା ବେଳେ ହୁଁକିନା ନିଆଁ
 ଉଠିଗଲା ଉପରକୁ। ମୁହଁ ଟାଣି ଥାଣିଲା ପଛକୁ
 ହୀରା। ଦୁର୍ଯ୍ୟତଣାରୁ ଅଳ୍ପକେ ବର୍ତ୍ତିଗଲା ସିଏ।
 ରମ୍ପୁର ସେବାରେ ଥିବା କିସକୁ ଏକଥା ଜାଣିବା
 ବେଳକୁ ନିଆଁ ମଉଳି ଗଲାଣି ବୁଲି ଭିତରକୁ।
 ଜାଳେଣି ପାଇଁ ହୀରା ସଜବାଜ ହୋଇ ଭଙ୍ଗା ଲୁହା
 କରେଇଟାକୁ ବୁଲି ଉପରେ ବସାଇଲା। କରେଇର ତଳେ
 ନିଆଁ। କରେଇ ଭିତରେ ତାଟି ଅଳ୍ପ ଅଳ୍ପ ପାଣିତକ ତାଟିରେ ଧୂଆଁ
 ହେବାକୁ ଆରମ୍ଭ କଲା। ହୀରା ହାତ ବଢ଼ାଇଲା ତେଲଗିନା ଆଡ଼େ।

ପଲିଥନ୍ ଛାତ ଫାଟି ପାଣି ଗଳୁଥିଲା ସକାଳେ। ତଳେ ବସିଥିଲା
 ତେଲଗିନା। କାହାରି ମନେ ନାହିଁ। ଗିନାରେ ପାଣିମିଶା ତେଲ। କରେଇରେ
 ତେଲ ଭାଲିବ କେମିତି? ପାଣିରୁ ତେଲ ନା ତେଲରୁ ପାଣି। କାହାକୁ ଅଲଗା
 କରିବ ଏଇ ଦ୍ରବ୍ୟରେ ହୀରା।

କୁନି ଆସି ପହଞ୍ଚିଲା। ପଛରେ ତା' ଭାଇ।
 ବୁଲିରେ କରେଇ ଡାକୁଛି। ହୀରା ଅନେଇଛି କୁନିକୁ। କିସକୁ ଧରିଛି
 ରମ୍ପୁକୁ। କିସକୁର ବିଶ୍ୱସ୍ତ ସାଙ୍ଗ, ଘରର ଜଣେ ପୁଅ, ଭାଇ ଭଳି।
 ଡିବିରି ଆଲୁଅର ଛାଇଛାଇକା ଖେଳରେ ଗୋଟେ ଅଲଗା ମୁହଁର ଛବି
 ସେମାନେ ସମସ୍ତେ ଦୁଆରମୁହଁକୁ ଅନାଇ ରହିଲେ। ଦେଖିଲେ, ନଇଁ ନଇଁ
 କିଏ ଜଣେ ଚିହ୍ନାଚିହ୍ନା ମନେ ହେଉଥିବା ବୟସ୍କ ଲୋକ ଘର ଭିତରକୁ ପଶି
 ଆସୁଆସୁ କହୁଛି ମା' ହୀରା ଅଛୁ କିରେ!

- 'ଆମ ଘର', ନିଉ କଲୋନା,
 ନେଲିଆବାଗ, ଶ୍ରୀକଣ୍ଠପୁର, ବାଲେଶ୍ୱର

ଦୁଇଟି ନିର୍ବାଚନ

ନିନିଗଳ

ପ୍ରଥମ କୁମାର ମହାପାତ୍ର

ବୁଢ଼ୀ ସହ ଭେଟ

ବୁଢ଼ି ଜଣକର ବୟସ ବୋଧହୁଏ ପଞ୍ଚସ୍ତରି ପାଖାପାଖି ହେବ। ବହୁ
 କଷ୍ଟରେ ବାଡ଼ିଟିଏକୁ ସାଥକରି ମତଦାନ କେନ୍ଦ୍ରକୁ ଭୋଟ ଦେବା
 ପାଇଁ ସେ ଆସିଛନ୍ତି। ଭୋଟ ପରିଚୟପତ୍ରଟି ଦେଖାଇ ସାରିବା
 ପରେ ମତଦାନ ଅଧିକାରୀଙ୍କ ନିର୍ଦ୍ଦେଶମତେ ଉଦ୍ଦିଷ୍ଟ କୋଠାରେ
 ସେ ଭୋଟଟି ଦେଇ ଆସି ବାହାରେ କାହାକୁ ଖୋଜିବାକୁ ଲାଗିଲେ।
 କେହି ଜଣେ ଚିହ୍ନା ଲୋକ ପଚାରିଲେ, ମଉସା! ଭୋଟ ତ
 ସରିଗଲା, ଏବେ ଘରକୁ ଚାଲିଯାଉନା! ଏମିତି କାହାକୁ ଚାହିଁ ରହିଛ ?
 ସାଙ୍ଗରେ କେହି ଆସିଥିଲା କି? ବୁଢ଼ି- ନାହିଁରେ ପୁଅ, ସବୁଥର ବୁଢ଼ୀଟା କୁଆଡ଼େ ଆସି ଭୋଟ
 ଦେଇ ଚାଲିଯାଉଛି ବୋଲି ଲୋକ କହୁଛନ୍ତି। ଏଇଥର ଜରିରହୁଛି। ଆସିଲେ ଭେଟ ତ ହେବ ନିଶ୍ଚୟ।
 ଏଥର ଆଉ ଛାଡ଼ିବିନି। ଘରକୁ ନେଇଯିବି।

ଇସ୍ତାହାର

ଏଥର ପ୍ରାୟ ଦଳର ନିର୍ବାଚନ ଇସ୍ତାହାରରେ ଚାଉଳ, ତାଲି, ତେଲ
 ଓ ଲୁଣକୁ ନେଇ ବେଶ୍ କିଛି ଲୋଭନୀୟ ପ୍ରସ୍ତାବ ଥିଲା। ଯା' ହେଲେ ବି
 ପେଟପାଟଣା କଥା। ମଣିଷ ହୃଦୟକୁ ଯିବା ପାଇଁ ଯେଉଁ ବାଟଟି ଅଛି, ତାହା କୁଆଡ଼େ
 ପେଟ ଦେଇ ଯାଏ ବୋଲି କଥା ଅଛି। ଯେ ପେଟକୁ ଜିତିବ, ସେ ହୃଦୟକୁ ଜିତିଯିବ, ଏଥିରେ
 ଦ୍ୱିପତ ନାହିଁ। ପଲିଡିଗି ଚପିଯାଇଥିବା ବେରୋଜଗାରି ଯୁବକ ଜଣେ ଦୁଆକରି ଦଳରେ ମିଶି ପତାକା
 ଓ ଚୋପି ପିନ୍ଧି ବେଶ୍ ଉସାହରେ ବୁଲୁଥାଏ। ସେ ଏଇ ଇସ୍ତାହାରକୁ ଖବର କାଗଜକୁ ପଢ଼ି, ଆନନ୍ଦିତ ହେବା
 ପରିବର୍ତ୍ତେ ମୁହଁ ଶୁଖାଇ ଦେଲା। ମନେମନେ ଚିନ୍ତାକଲା- ନିଆଁ, ପାଣି, ତେଲ, ଚାଉଳ ଏ ସବୁ ତ ଠିକ୍ ଅଛି,
 ହେଲେ ଯିଏ ରାନ୍ଧି ପରସି ଦେବ ସେ ତ ଇସ୍ତାହାରରେ ନାହିଁ।

- ଅଧ୍ୟାପକ, ଇଂରାଜୀ ବିଭାଗ, କନକମଞ୍ଜରୀ ମହିଳା ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,
 ଆନନ୍ଦପୁର, କେନ୍ଦୁଝର

ମୁଁ ତୋର କେବଳ

କୃଷ୍ଣ କୁମାର ମହାନ୍ତି

କେବେ ବି କହିପାରିଲି ନାହିଁ
 ମୁଁ ତୋର କେବଳ ।
 ମହମବତି ପରି ଅଧା ଅନ୍ଧାରକୁ ଯା' ଯା' କହି
 ଚାଲିପାରିଲି କେତେ କାଳ !
 ମୋର କେବେ ବି ସବୁ ନ ଥିବା ଭଲପାଇବାକୁ
 ଦେଖାଇ ହେଲା ନାହିଁ
 ମୋ'ର ଅଧାଦେଖା ସ୍ୱପ୍ନ ମୋ'ର ଲୁହ
 ତୋର ଦେହଲଗ୍ନା ହେବାବେଳର ବାସ୍ନା
 ସବୁ ସେମିତି ପଡ଼ିରହିଲା
 ବାସି ବିଛଣାରେ ।

ମୁଁ ଜାଣେ, କେହି ବଦଳାଇ ଦେବେନି କେବେ ବି
 ମୋତେ ; ମୋର ଥିବା ନ ଥିବା ମୁହୂର୍ତ୍ତରେ
 ମୁଁ ଖୋଜା ହେବି ନାହିଁ ମୋତେ,
 କେହି ଭାବିବ ନାହିଁ
 ସେ ନାହିଁ ତ ଖାଲିଖାଲି ଲାଗୁଛି
 ସାହିତ୍ୟ ସଭା, ସେଲ୍ଫି ଫଟୋଓ ।
 ସେତେବେଳେ
 ତୋ' ମୁହଁ ଦେଖୁ ନ ଥିବି ମୁଁ । ଦେଖୁଥିବି
 ତୋ' ଦେହସାରା ଲଟେଇଥିବା ମୋତେ,
 ଧୂଳିକଣା ପରି ଖସିଖସି ପଡୁଥିବ
 ସାରାକାଳ ବସି
 ମାଖୁଥିବା ମୋର ଅଦରକାରୀପଣ !
 ତୁ କେବେ ମଧ୍ୟ ଆସିବୁ ନାହିଁ
 ମୁଁ ଜାଣେ ।

ଏ ଧୂପ, ଦୀପ, ପ୍ରାର୍ଥନାର ବି ଅର୍ଥ ରହିବ ନାହିଁ ।
 ତୁ ସକାଳଟିଏ ପରି
 ଘୁଞ୍ଚିଯିବୁ ଯାଉଥିବୁ ଅନ୍ଧାରର ଆଁ ଆଡ଼କୁ ।
 ଏ ଦେହ, ଏ ଯୌବନ, ଏ ନିଃଶ୍ୱାସର ରଙ୍ଗ
 ଫିକା ପଡ଼ିଯିବ ଦିନେ, ତୁ ଦେଖୁବୁ ।
 ମୋର କଳଙ୍କିତ କପାଳରେ
 କେତେକେତେ ପୋଡ଼ାଦାଗ
 ଉପେ ଦେଖାଇ ପାରିଲି ନାହିଁ,
 ହାୟ !

— ପୁସ୍ତକ ନଂ. ୭-୩୮୯/୩୨୦୭,
 ଫକୀରମୋହନ ନଗର, କରଞ୍ଜିଆ, ବାଲେଶ୍ୱର

ବର୍ଷା

ପ୍ରକାଶ ମିଶ୍ର

ବର୍ଷାକୁ ମୁଁ ଚାହେଁନି
 ସିଏ ମୋ' ଅତିଥି ବୁହେ...
 ମୁଁ ତାକୁ ପ୍ରେମ କରେନି,
 ଘୃଣା କରେନି ।
 ସିଏ ସ୍ୱପ୍ନରେ ଆସେ
 ସ୍ୱପ୍ନ ତ ଅବାସ୍ତବ !

ମୁଁ ମରୁଭୂମି
 ଜଳିବାରେ ସୁଖ ପାଏ ।
 ସାରା କାଳ ଜଳୁଛି, ଜଳୁଥିବି...
 ବର୍ଷାର ଆସିବା ଯିବା ନେଇ
 ମୋ'ର ପରିବର୍ତ୍ତନ
 କେବେ ହୋଇଥିଲା ନା ହେବ !
 ବର୍ଷା ମୋ' ପାଇଁ
 ଭୋଗ୍ୟା ବୁହେ
 ସାମାନ୍ୟ ଶବ୍ଦ ମାତ୍ର ।

— ଝରିରାଉତରାୟ କଲୋନୀ,
 ରସୁଲଗଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ମେଘ ବରଷୁ

ସ୍ନେହଲତା ପୃଷ୍ଠି

ପିଲାଦିନେ ଜେଜେମା' କହୁଥିଲା
 ମେଘ ବରଷୁ, କାହା ଦୁଆରକୁ
 କେହି ନ ଆସୁ ।
 ଏହାର ମାନେ କ'ଣ ପଚାରିଲେ
 ଜେଜେମା' କୁହେ—
 ମେଘ ନ ହେଇ ମରୁଡ଼ିରେ ଚାଷୀକୁଳ
 ବୁଡ଼ିବା ଅପେକ୍ଷା, ମେଘ ହେଇ
 ବୁଡ଼ିଯାଉ ଦାଣ୍ଡଘାଟ, ବିଲ ପାଟ
 ବଞ୍ଚିଯାଉ ଚାଷୀକୁଳ ।
 ହସ ମାଡୁଥିଲା ଜେଜେମା' କଥା ଶୁଣି ।

ଝିପିଝିପି ବର୍ଷାରେ
 ଓଦା ହେଇ ଘରକୁ ଫେରିଲେ
 ଜେଜେମା' ରାଗୁଥିଲା
 କହୁଥିଲା, ବର୍ଷାରେ ଚିକିକି ଆସିବୁ
 ବୁଲ କେରାକ ଶୁଣୁବ ତ ?
 ଉଷୁମୁଲିଆ ଗନ୍ଧରୁ ଉକୁଣି ଝଡ଼ିବ ।

ଲୁଗା କାନିରେ
 ପୋଛୁଥିଲା ଓଦା ମୁଣ୍ଡକୁ
 କାନମୁଣ୍ଡା ଦେଇ ବେକ ଆଡ଼କୁ
 ବୋହି ଯାଉଥିବା ପାଣିକୁ ।
 କେବେ କେବେ

ଛାତିରେ ଜାକି ଧରିଥିବା ବହି
 ପବନରେ ଓଲଟି ପଡ଼ିଥିବା
 ଛତାକୁ ଧରି ଘରକୁ ଫେରିଲେ
 ଜେଜେମା' କହେ
 ଛତା ଆଉଥାଉ
 କେମିତି ଓଦା ସରସର ହେଲୁ ?
 ତୋ' ମା' ଖାଲି ଦେଖୁ ।

ସବୁ ଭିତରେ ବି
 ବର୍ଷା ଭାରି ଲାଗୁଥିଲା
 ରଫ୍ ଖାତା ଚିରି
 ତଜା ଭସା ଯାଉଥିଲା ।

ଆଜି କିନ୍ତୁ ବର୍ଷାକୁ ଦେଖିଲେ
 ଉକୁଡ଼ି ଯାଉଛି ମନ କ୍ଷେତ
 ବୁଡ଼ିଯାଉଛି ହୃଦୟର ବିଲ ପାଟ
 ଏକୁଟିଆପଣକୁ ଆବୋରି ନେଉନେଉ
 ମନେ ପଡ଼ିଯାଉଛି
 ଆଉ ନ ଥିବା ଜେଜେମା'ର ସେଇ କଥା
 ମେଘ ବରଷୁ, କାହା
 ଦୁଆରକୁ କେହି ନ ଆସୁ ।

— ଚନ୍ଦ୍ରଶେଖରପୁର, ଭୁବନେଶ୍ୱର

ଅକ୍ଷର

ଅକ୍ଷୟ ପାତ୍ର

ମୁଁ ଅକ୍ଷର
 ଅଜସ୍ର କ୍ଷରଣ ପରେ ବି
 ମୁଁ ଅସରା
 ବିବର୍ତ୍ତିତ, ଅକ୍ଷତ ମହାକାଳ ।

ମୁଁ ଅକ୍ଷର
 ମୂଳ ସାକ୍ଷୀ
 ଅପରିସୀମ କ୍ଷରଣର
 କ୍ଷରିତ ଆତ୍ମ
 ଅବା କ୍ଷୟିଷ୍ଠ ଜୀବନର
 ମୁଁ ହିଁ ଆଧାର ।

ମୁଁ ଅକ୍ଷର
 କ୍ଷରଣଶୀଳ ଥାଇ ବି
 ଆକାଶ ପରି ଅନାହତ...
 ମୁଁ ଅକ୍ଷର
 କୁହୁକ କ୍ଷରଣ
 ବୋଧାତୀତ ଅସୀମତାର
 ଅମୂର୍ତ୍ତ ଅଭିସାର
 ପ୍ରମୁର୍ତ୍ତ ନନ୍ଦନବୋଧର ।

ମୁଁ ଅକ୍ଷର
 ଅପୂର୍ବ, ବଚନାତୀତ
 ନୀରବତାରେ ପୁଲକିତ ସଞ୍ଚାର ।।

— ହିରୋଲ ମହାବିଦ୍ୟାଳୟ,
 ଖଜୁରିଆକଟା, ଡେକାନାଲ

ନିଆଁ

ହେମନ୍ତ କୁମାର ରାଉତ

ବୋଉ ରାନ୍ଧିବା ବେଳେ ନିଆଁରେ
 ଶିଖୁଥିଲା ବୋଲି ବୋଉ ରାନ୍ଧଣା
 ଭାରି ସୁଆଦିଆ

ଅନ୍ଧାର ଘୋଟି ଆସିଲେ ମହାଶୂନ୍ୟ ସାରା
 ମହକି ଉଠେ ତାରାର ନିଆଁଖୁଲ
 ବେଦିରେ ଜଳୁଥିବା ଘୃତ ନିଆଁ ବାନ୍ଧିବିଏ
 ଦୁଇଟି ଜୀବନର ଛନ୍ଦ ।

ଲକ୍ଷ୍ମଣର କାଟଘର ଭିତରେ
 ବନ୍ଦୀଥିବା ନିଆଁ
 କେବେ ନାଗୁଆଏ କେବେ ହସୁଆଏ
 ହାଟସାରି ଫେରୁଥିବା ବାଟୋଇକୁ
 ବାଟ ଦେଖାଏ ଜୁଇଇ ନିଆଁ ।

ନିଆଁ କେବେ ମହାସମୁଦ୍ରରେ ବାଡ଼ିବାଗ୍ନି
 କେବେ କଳା ମେଘରେ ବିକୁଳି
 ସୂର୍ଯ୍ୟ ନିଆଁରେ ତରଳି ମାଟି ମଣିଷ ଅଗ୍ନି
 ଝାଳିବିନୁ ହୋଇ ବହିଆସେ
 ଅମୃତ ଅମୃତ ହତଭାଗ୍ୟ
 ମଣିଷର କ୍ଳାନ୍ତନର ନିଆଁ
 ପଥ ଦେଖାଏ ଅବଶିଷ୍ଟ ମଣିଷକୁ ।।

— ବାହାଁପୁର, କୋଇଲିପୁର,
 କେନ୍ଦ୍ରାପଡ଼ା

ସମର୍ପଣ

ରାତାଞ୍ଜଳି ମହାରଣା

କ'ଣ ବା ମୁଁ ତୁମକୁ ଦେଇପାରିବି ?
 ମୁଁ ନିଃସ୍ୱ...
 ସବୁ ତ ଅଜାଡ଼ି ଦେଇଛି ତୁମ ପାଦତଳେ
 ମୋ' ଅନ୍ଧାର, ଆଲୁଅ
 ନିଃଶ୍ୱାସ, ବିଶ୍ୱାସ
 ମାନ, ଅଭିମାନ
 ମୋହ, ମୁଗ୍ଧ
 ସବୁକିଛିରେ ତ ତୁମରି ରାଜୁତି ।

ସମର୍ପି ଦେଇଛି ମୋ'
 ଆବେଗର କୃଷ୍ଣଚୂଡ଼ା,
 ହସଲୁହର ପ୍ରତିଟି ପାଖୁଡ଼ା ।
 ବିନା ଦ୍ୱିଧାରେ ସମର୍ପି ଦେଇଛି
 ମୋ' ଜୀବନ, ଯୌବନ
 ଏବେ ମୁଁ ନିଃସ୍ୱ ନିହାତି ।

ମୋ' ପାଖେ ବାକି କେବଳ ମୋ' ଏକ୍ଲପଣ !
 କିନ୍ତୁ ତୁମେ ଯଦି କୁହ,
 ମୋ' ଭାବନା ଆଜି ମା' ଗପପେଡ଼ିର,
 ପରି ରାଜକର କାହାଣୀ
 ତେବେ ମୁଁ ନାଚାର !

କେମିତି ଆଉ ବୁଝାଇବି ଯେ
 ମୁଁ ଚିରଦିନ ତୁମ ଅପେକ୍ଷାରେ
 କୋମଳ ଲଜ୍ଜାରେ
 ଲହୁଲୁହାଣ !!

— ଶିକ୍ଷୟିତ୍ରୀ, ଭଦ୍ରକ

ଗୀତି-କବିତା

ଝରଣା ଭାବି ମୁଁ

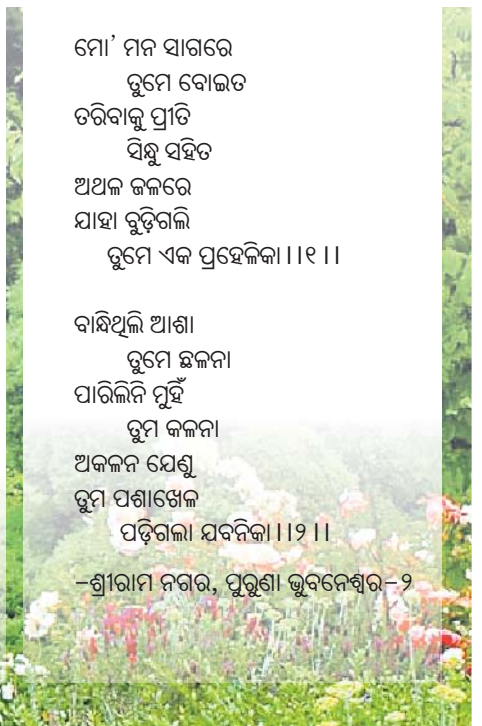
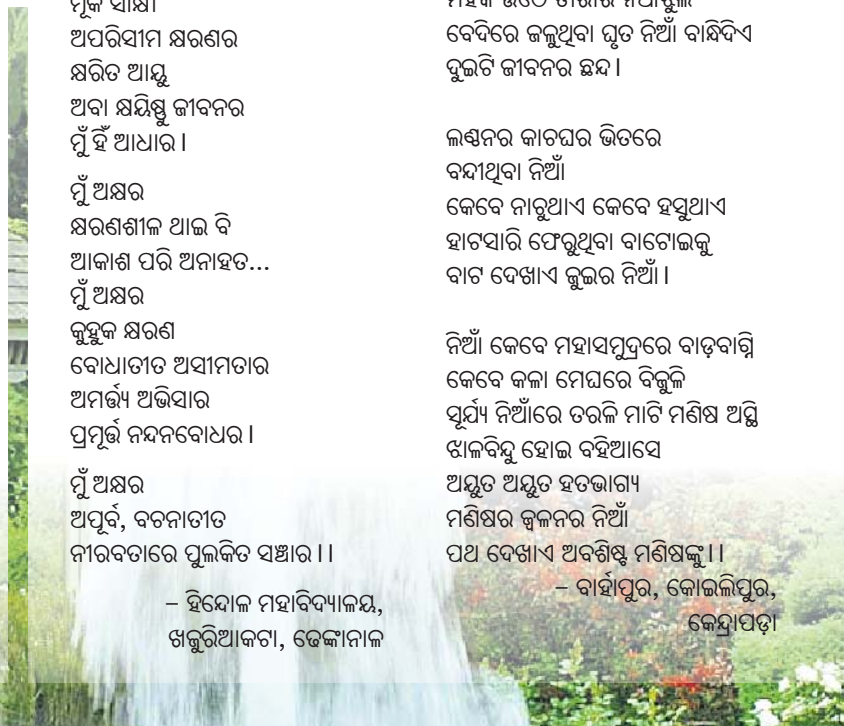
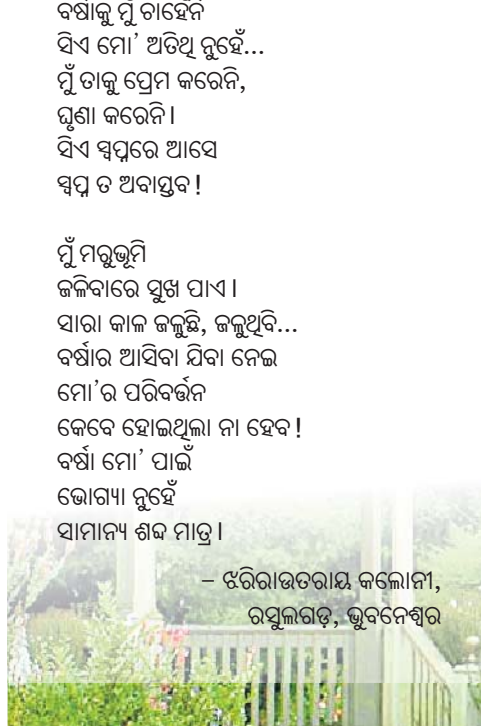
ଅଲେଖ ନନ୍ଦୀ

ଝରଣା ଭାବି ମୁଁ
 ଯା' ପଛେ ଧାଇଁଲି
 ସେ ତ ଏକ ମରାତ୍ରିକା
 ସବୁଜ ବନାନୀ
 କୋଳରେ ଶୋଇ ମୁଁ
 ପାଇଲି ଯା' କୁହେଲିକା ।।୦ ।।

ମୋ' ମନ ସାଗରେ
 ତୁମେ ବୋଇତ
 ତରିବାକୁ ପ୍ରୀତି
 ସିନ୍ଧୁ ସହିତ
 ଅଥଳ ଜଳରେ
 ଯାହା ବୁଡ଼ିଗଲି
 ତୁମେ ଏକ ପ୍ରହେଲିକା ।।୧ ।।

ବାନ୍ଧିଥିଲି ଆଶା
 ତୁମେ ଛଳନା
 ପାରିଲିନି ମୁହିଁ
 ତୁମ କଳନା
 ଅକଳନ ଯେଣୁ
 ତୁମ ପଶାଖେଳ
 ପଡ଼ିଗଲା ଯବନିକା ।।୨ ।।

— ଶ୍ରୀରାମ ନଗର, ପୁରୁଣା ଭୁବନେଶ୍ୱର-୨

ଇଶ୍ଵର

ମୂଳ ରଚନା-ଖଲିଲ୍ ଜିବ୍ରା
ଅନୁସୂଚନ-ମନୋରଞ୍ଜନ ପଣ୍ଡା

ପ୍ରାଚୀନ କାଳରେ ମୋ' ଓଠରେ ଯେବେ ପ୍ରଥମ କଥାର କମ୍ପନ, ମୁଁ ସାଧୁ ପାହାଡ଼ ଆରୋହଣ କଲି ଏବଂ ଇଶ୍ଵରଙ୍କୁ କହିଲି- "ପ୍ରଭୁ! ମୁଁ ତୁମ କ୍ରୀଡ଼ାବାସୀ ତୁମ ଲୁଚାଯିତ ଅଭିଳାଷ ହେଉଛି ମୋ' ଆଇନ ଏବଂ ମୁଁ ତୁମକୁ ମାନିବି ତିରକାଳା!" ଇଶ୍ଵର ରହିଲେ

ନିରୁତ୍ତର ଓ ପ୍ରବଳ ଝଡ଼ ପରି ମୋତେ ଅତିକ୍ରମ କଲେ। ହଜାରେ ବର୍ଷ ପରେ ମୁଁ ସାଧୁ ପାହାଡ଼ ଆରୋହଣ କଲି ଓ ପୁଣିଥରେ ଇଶ୍ଵରଙ୍କୁ କହିଲି- "ସୃଷ୍ଟିକର୍ତ୍ତା, ମୁଁ ତୁମର ସୃଷ୍ଟି ମାଟିକାଦୁଅକୁ ତୁମେ ମୋତେ ଗଢ଼ିଲ। ଆଉ ତୁମକୁ ମୁଁ ମୋର ସମସ୍ତ କୃତଜ୍ଞତା ଜଣାଇଲି।" ଇଶ୍ଵର ନିରୁତ୍ତର ରହିଲେ। ସହସ୍ର ଡେଶା ଝାଡ଼ି ମୋତେ ଅତିକ୍ରମି ଗଲେ। ପୁଣି ହଜାରେ ବର୍ଷ ପରେ ସେହି ସାଧୁ ପାହାଡ଼ ମୁଁ ଆରୋହଣ କଲି ଏବଂ କହିଲି- "ପିତା, ମୁଁ ତୁମର ପୁତ୍ର। ଦୟା ଓ ପ୍ରେମରେ ତୁମେ ମୋତେ ଜନ୍ମ ଦେଲ, ପ୍ରେମ ଓ ପୂଜା ବଳରେ ମୁଁ ଆପଣେଇଲି ତୁମ ରାଜ୍ୟ।" ଇଶ୍ଵର ରହିଲେ ନିରୁତ୍ତର, ଆଉ କୁହୁଡ଼ି ପରି ଦୂରପାହାଡ଼କୁ ଡାକି ଦେଲେ ମୋତେ ଅତିକ୍ରମି ଗଲେ।

ଏବଂ ଆଉ ହଜାରେ ବର୍ଷ ପରେ ମୁଁ ସେହି ପବିତ୍ର ପାହାଡ଼କୁ ପୁଣି ପଚାରିଲି- "ମୋ' ଇଶ୍ଵର, ମୋ' ଲକ୍ଷ୍ୟ ଆଉ ପରିପୂର୍ଣ୍ଣତା; ମୁଁ ତୁମ ଅତୀତ ଆଉ ତୁମେ ମୋ' ଭବିଷ୍ୟତ। ଏ ପୃଥିବୀରେ ମୁଁ ତୁମ ମୂଳ ଓ ଆକାଶରେ ତୁମେ ମୋ' ଫୁଲ। ଉଭୟେ ବଢ଼ିବା ଏକ ସୂର୍ଯ୍ୟଙ୍କ ଇଜଲାସରେ। ତା' ପରେ ଇଶ୍ଵର ମୋ' ଆଡ଼କୁ ଝୁଙ୍କି ଆସିଲେ ଏବଂ ମୋ' କାନ ପାଖରେ ମଧୁର ଶବ୍ଦରେ ଫୁସ୍‌ଫୁସ୍ କରି କଥା ହେଲେ। ସମୁଦ୍ର ଗୋଟେ ଜଳସ୍ରୋତକୁ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲା ତା' ନିଜ ବାହୁରେ। ସେ ବି ମୋତେ ଆଲିଙ୍ଗନ କଲେ। ଆଉ ମୁଁ ଯେତେବେଳେ ଉପତ୍ୟକା ଓ ସମତଳଭୂମି ଆଡ଼କୁ ବୋହିଯିବାକୁ ଲାଗିଲି, ସେଠି ବି ଥିଲେ ଇଶ୍ଵର। - ମାଣିଖ୍ୟ, ମୋତିଗଞ୍ଜ, ବାଲେଶ୍ଵର

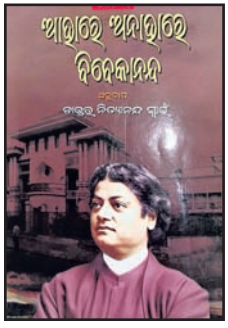

ପୁସ୍ତକ ପରିଚୟ

ଆହାରେ ଅନାହାରେ ବିବେକାନନ୍ଦ

ମୂଳ ବକାଳା: ଶଂକର ଓଡ଼ିଆ ଅନୁବାଦ: ଡା. ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ସ୍ଵାଇଁ
ପ୍ରକାଶକ: ପ୍ରେକ୍ଷ୍ୟ ପବ୍ଲିଶର୍ସ, ବିନୋଦ ବିହାରୀ, କଟକ-୨
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୨୫୦/-

ଆଲୋଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଖାଦ୍ୟାଭ୍ୟାସ ଓ ଖାଦ୍ୟଚୁତି ସମ୍ବନ୍ଧରେ ପ୍ରତିଷ୍ଠିତ ବକାଳା ଲେଖକ ଶଂକରଙ୍କ ଦ୍ଵାରା ଲିଖିତ, ଯାହାର ଅନୁବାଦ କରିଛନ୍ତି ଡା. ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ସ୍ଵାଇଁ। ଅନେକେ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କୁ ସଜ୍ଞ ଓ ସନ୍ମାୟୀ ଭାବେ ଜାଣନ୍ତି ସତ, କିନ୍ତୁ ସେ ଯେ ରନ୍ଧନ ବିଦ୍ୟାରେ ପତ୍ର ଓ ଖାଦ୍ୟାସଜ୍ଞ, ଏକଥା ବା ଜାଣନ୍ତି କେତେ ଲୋକ। ଛାତ୍ରାବସ୍ଥାରୁ ଆଗ୍ରହୀ ଥାଇ ଓ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ଖାଦ୍ୟପେୟ ସମ୍ପର୍କରେ ତଥ୍ୟ ସଂଗ୍ରହ କରି ଶଂକର ଏ ବହିଟି ଲେଖିଛନ୍ତି। ବହିଟିର ଅନୁବାଦ ହେବାକୁ ଜଣାଗଲାଯେ ବିବେକାନନ୍ଦ ବେଦ-ବେଦାନ୍ତ, ଉପନିଷଦ କ୍ରମି ପଢ଼ିବା ପୂର୍ବରୁ ଫରାସୀ ରନ୍ଧନ ପ୍ରଣାଳୀର ଏକ ଏନ୍‌ସାଇକ୍ଲୋପିଡ଼ିଆ କିଣିଥିଲେ କିନ୍ତୁ ତେ ଓ କଲିକତା ନଗରୀରେ ଖାଦ୍ୟପ୍ରେମୀମାନଙ୍କର ଏକ ଅଭିନବ ସଂଘ ମଧ୍ୟ ପ୍ରତିଷ୍ଠା କରିଥିଲେ, ଯାହାର ନାମ ଥିଲା 'ବ୍ରହ୍ମା କୁର୍'। କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତମାନଙ୍କ ପାଇଁ ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କର ବ୍ୟାକୁଳତାର ଅନ୍ତ ନ ଥିଲା ଓ 'କ୍ଷୁଧାର୍ତ୍ତଙ୍କ ଦେଇ ଧର୍ମ ହୁଏନା' ବୋଲି ସେ ତାଙ୍କ ଅନ୍ତର୍ବାଣୀ ଜଗତକୁ ଶୁଣାଇଥିଲେ। ବିବେକାନନ୍ଦଙ୍କ ସମ୍ପର୍କରେ ଆଗ୍ରହ ରଖୁଥିବା ବ୍ୟକ୍ତିବିଶେଷଙ୍କ ପାଇଁ ବହିଟି ତ ଉପଯୋଗୀ, ତେବେ ଖାଦ୍ୟାଖାଦ୍ୟ ସମ୍ପର୍କରେ ଅନିସନ୍ଧିତ ପାଇଁ ମଧ୍ୟ ବହିଟି ଭାରି ଦରକାରୀ।

ଗଭୀରସ୍ତରକୁ ଛୁଇଁଯାଏ ତାଙ୍କ ଆବେଦନ। ସେ ତାଙ୍କ କବିତାରେ ନିର୍ମାଣ କରନ୍ତି ଏପରି ଏକ କାବ୍ୟଭାଷା, ଯାହା ଏକାନ୍ତ ଭାବେ ତାଙ୍କ ନିଜର। ମନ ଓ ଆତ୍ମାର ନିର୍ଜନତାକୁ ଧରି ରଖିବାରେ ବାଣାପାଣିଙ୍କର କବିତା କୃପଣ ନୁହନ୍ତି।

ଘାସଫୁଲ

ଗାଳ୍ପିକ: ଶରତ କୁମାର ଦାଶ
ପ୍ରକାଶକ: ପେନ୍ ଇନ୍ ବୁକ୍ସ
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୧୯୯/-
ମୋଟ ୧୨ଟି ଗଳ୍ପ 'ଘାସଫୁଲ'ରେ, ଯାହା ନିଜ ଚଉପାଶରେ ଘଟି ଚାଲିଥିବା ବିଶ୍ଵର ଅନନ୍ତ ଜୀବନକାଳା ଭିତରୁ ଉଦ୍‌ନେଇ ପୁଷ୍ପିତ ହୋଇଛି। ଏଥିରେ ସ୍ଥାନିତ 'ଘାସଫୁଲ', 'ମନେପଡ଼େ', 'ନୀଳ ଆକାଶର ନିଃସଙ୍ଗ ଚାରା', 'ଭୃତ', 'ଫୁଁ ଆତ୍ମହତ୍ୟାର ଠିକ୍ ପୂର୍ବରୁ ଓ ପରେ', 'ପଥର' ଓ 'ଓଟ' ପ୍ରଭୃତି ଗଳ୍ପରେ ଲେଖକଙ୍କର ଯେଉଁ ଜୀବନସୃଷ୍ଟି ଓ ଗଳ୍ପକଳାର ପରିଚୟ ମିଳେ, ତାହା ତାଙ୍କ ସୃଜନଧର୍ମର ନିୟତପଣକୁ ସାବ୍ୟସ୍ତ କରେ।

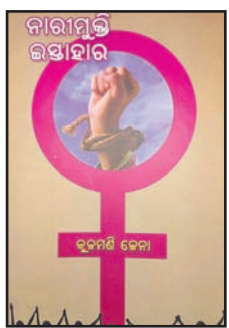

୧୯୭୧ରେ କେନ୍ଦୁଝରର ବାନ୍ଧଗୋଡ଼ା ଗାଁରେ ଯେଉଁ ଚର୍ମାଡ଼ୋ ସଂଘଟିତ ହୋଇଥିଲା, ତା'ରି ପୃଷ୍ଠଭୂମିରେ ରଚିତ 'ପଥର' ଗଳ୍ପ। ମୁହୂର୍ତ୍ତକେ କିପରି ଜୀବନର ସବୁ ସୁଖଦୁଃଖ, ହିସାବନିକାଶ, ଆଶାନିରାଶୀ ଧ୍ୟୁସସ୍ଥପରେ ପରିଣତ ହୋଇଯାଏ- ଏହି ଜୀବନସତ୍ୟକୁ ରୂପ ଦେଇଛନ୍ତି ଗାଳ୍ପିକ ଏକ ଗଳ୍ପଟିରେ। ଜଗା ପ୍ରଧାନ ଗଳ୍ପର ମୁଖ୍ୟ ଚରିତ୍ର। ଏକ ଚରିତ୍ରଟି ଭିତରେ ସମୟର ଭୟାବହ ଆକମ୍ପିତତାକୁ ଶରତ ଅତି କରୁଣ କରି ଆଙ୍କିଛନ୍ତି, ଯାହାକୁ ପଢ଼ିଲେ ମଣିଷ ପାଇଁ ମଣିଷର ଆତ୍ମା ହାଜିପାଇଁ ହୋଇଉଠେ।

ନାରୀ ମୁକ୍ତି ଇସ୍ତାହାର

କବି: କୁଳମଣି ଜେନା
ପ୍ରକାଶକ: ବୁକ୍ ମୁଭ୍‌ମେଣ୍ଟ୍ସ, କଟକରୋଡ଼, ଭୁବନେଶ୍ଵର-୨
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୨୦୦/-

'ନାରୀ ମୁକ୍ତି ଇସ୍ତାହାର' କବିତା ଗ୍ରନ୍ଥର 'ମୁଖବନ୍ଧ'ରେ କବି କହିଛନ୍ତି: "ନାରୀ ପୁରୁଷ ଅସମାନତା ପ୍ରକୃତିଦତ୍ତ ନୁହେଁ, ସମାଜ ସୃଷ୍ଟି x x। ଅତଏବ ନାରୀକୁ ପୁରୁଷର ସମକକ୍ଷ କରି ଗଢ଼ି ତୋଳିବାକୁ ହେଲେ ନାରୀ ମୁକ୍ତି ଆନ୍ଦୋଳନ ସଶକ୍ତ ହେବା ଆବଶ୍ୟକ।" ପୁଣି ଲେଖିଛନ୍ତି: "ନାରୀ-ପୁରୁଷ ସଂପର୍କ ଏକ ଆବଶ୍ୟକୀୟ ସାମାଜିକ ସଂପର୍କ ହୋଇଥିବା ହେତୁ ଭବିଷ୍ୟତ ତୁନିଆର ନାରୀ ମୁକ୍ତି ମାନବ ମୁକ୍ତି ସହ ଜଡ଼ିତ ହେବ। ଏହି ମୁକ୍ତି ପ୍ରକଳ୍ପରେ ଉଭୟ ନାରୀ ପୁରୁଷ ସମ୍ବନ୍ଧ ରୂପରେ ଅଂଶଗ୍ରହଣ କରିବେ।" 'ନାରୀ ମୁକ୍ତି ଇସ୍ତାହାର' କବିତାର ଉପସଂହାରଟି ଏହିପରି- "ସମତାଭିଜ୍ଞ ସମାଜ ନିର୍ମାଣ ପାଇଁ / ମଣିଷ ବାଛି ନେଉ ନାରୀ ମୁକ୍ତିର ପଥ/ ନାରୀ ମୁକ୍ତିର ପଥ ସମାଜ ମୁକ୍ତିର ପଥ/ ନାରୀ ମୁକ୍ତିର ପଥ ମାନବ ମୁକ୍ତିର ପଥ।" ଗ୍ରନ୍ଥର ୨୨ଟି ଯାକ କବିତା ନାରୀ ମୁକ୍ତି ସମ୍ବନ୍ଧିତ। 'ସୂର୍ଯ୍ୟାଖ୍ୟା' କବିତାରେ କବି ଲେଖିଛନ୍ତି: "ପୁଣି ଥରେ ସତ୍ୟଯୁଗର ପ୍ରତିଷ୍ଠା ଭାରତବର୍ଷରେ/ କେବେ ହେବ ?/ ଗୋଟାଏ ସତ୍ୟଯୁଗ ତ ବେକାର ଗଲା/ ସୂର୍ଯ୍ୟାଖ୍ୟାର ନାକକାନ

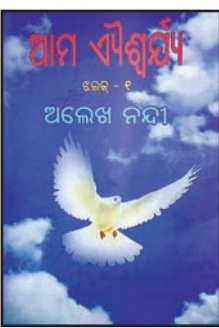

କଟାରେ/ ଗୋଟାଏ ଦ୍ଵାପର ଯୁଗ ଆମେ ବରବାଦ୍ କଲେ/ ଏକଲବ୍ୟର ଆଙ୍ଗୁଠି କଟାରେ/ କଳିଯୁଗକୁ ଆମେ ପୁଷ୍ପ କରିଛନ୍ତି/ ଦାଦନାକାଂଡ଼ ଓ ରୋହିତ ବେମୁଲାର ଆତ୍ମହତ୍ୟାରେ" ('ସୂର୍ଯ୍ୟାଖ୍ୟା', ପୃ: ୬୪)। ମନେହୁଏ, ବହିଟିରେ ମୁଖ୍ୟ 'ବଲ୍ଲବ୍ୟ', 'କଳା' ନୁହେଁ।

ଆମ ଏକାଶ୍ରମ୍ୟ (ଝଲକ-୧)

ଲେଖକ: ଅଲେଖ ନନ୍ଦା
ପ୍ରକାଶକ: ସାହିତ୍ୟ ଶ୍ଵେତପଦ୍ମା, ଭୁବନେଶ୍ଵର-୨
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୮, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୧୦୦/-

୪ଟି ପୌରାଣିକ ପ୍ରସଙ୍ଗ ବା କାହାଣୀ ଆଧାରରେ ୪ଟି ଗଦ୍ୟଲେଖ ପ୍ରସ୍ତୁତ କରିଛନ୍ତି ଲେଖକ ଏ ବହିଟିରେ, ସେଗୁଡ଼ିକ ହେଲା- 'ଅଭିଶପ୍ତା ଉର୍ବଶୀ', 'ଯଜ୍ଞ ବରାହ', 'ରତ୍ନଲୋଭା' ଓ 'କୋପର ରୂପ'। 'ଯଜ୍ଞ ବରାହ'ରେ ଜଗତର ହିତକାରୀ କଣ୍ୟାପ ରକ୍ଷି କିପରି ନିଜର ଅସୁର ପୁତ୍ରମାନଙ୍କୁ ବର ଦେବା ସତ୍ତ୍ୱେ ସେଇ ବର ଭିତରେ ସେମାନଙ୍କ ମୃତ୍ୟୁର ବାଟକୁ ଲୁଚାଇ ରଖିଛନ୍ତି, ତାହାର ବର୍ଣ୍ଣନା ଲେଖକ କରିଛନ୍ତି। କଣ୍ୟାପ ଜାଣିଥିଲେ ପୁଅ ବଡ଼ ନୁହେଁ, ବଡ଼ ହେଉଛି ଜଗତ। ଏହିପରି ଅନ୍ୟ ତିନୋଟି ବିଷୟରେ କିଛି ନା କିଛି ବାଣୀ ଛାଡ଼ି ଯାଇଛନ୍ତି ଲେଖକ, ଯାହା ପାଠକଲେ ଜୀବନ ଓ ଜଗତକୁ ସୁନ୍ଦର କରି ଗଢ଼ିବା ଓ ସୁରକ୍ଷା ଦେବା ପ୍ରତି ଉତ୍ସୁକୀ ହେବେ ପାଠକ।

ଆଧୁନିକ ଓଡ଼ିଆ ଗଦ୍ୟ ସାହିତ୍ୟ ପରିକ୍ରମା

ଲେଖକ: ଡ. ସଚ୍ଚିଦାନନ୍ଦ ମିଶ୍ର
ପ୍ରକାଶକ: ପବ୍ଲିଶି ହାଉସ, ଭୁବନେଶ୍ଵର-୧୫
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୨୦୦/-

ମୋଟ ୧୩ଟି ସମାଲୋଚନା ନିବନ୍ଧ ଆଲୋଚ୍ୟ ଗ୍ରନ୍ଥରେ ସଂକଳିତ। 'ଅଭିବ୍ୟଞ୍ଜନବାଦ', 'ସାହିତ୍ୟ ଓ ଦର୍ଶନ', 'ଉତ୍ତର ସରୁରୀର ଓଡ଼ିଆ କ୍ଷୁଦ୍ରଗଳ୍ପ', 'ଓଡ଼ିଆ ସାହିତ୍ୟର ଇତିହାସ: ଏକ କ୍ରମିକ ଅନୁଶୀଳନ', 'ପ୍ରାଚୀନ ଓଡ଼ିଆ ସମାଲୋଚନା ସାହିତ୍ୟ', 'ଓଡ଼ିଆ ଭାଷା ଆନ୍ଦୋଳନ- ଏକ ଐତିହାସିକ ଅଧ୍ୟୟନ' ଓ 'ସ୍ଵାଧୀନତା ପରବର୍ତ୍ତୀ ଓଡ଼ିଆ ସମାଲୋଚନା ସାହିତ୍ୟ' ଆଦି ଆଲୋଚନାଗୁଡ଼ିକ ଲେଖକଙ୍କ ଗଭୀର ଅଧ୍ୟୟନ ଓ ପ୍ରଶସ୍ତ ବିଶ୍ଵାସ ପରିଚୟ ଦିଏ। ସ୍ଵ-ମୂଲ୍ୟାୟନକୁ ପାଠକଙ୍କ ନିକଟରେ ବିଶ୍ଵସ୍ତ କରାଇବାକୁ ଯାଇ ଡ. ମିଶ୍ର ବିଭିନ୍ନ ପଦ୍ମପତ୍ରିକା ଓ ପୂର୍ବସୂରୀ ସମାଲୋଚକଙ୍କ ମୂଲ୍ୟବାନ୍ ରଚନାବଳୀର ସାହାଯ୍ୟ ନେଇଛନ୍ତି। କେତେକ ନିବନ୍ଧରେ ସେ ନିଜକୁ ସଂକ୍ଷିପ୍ତ କରିବାକୁ ଯାଇ ଗଭୀର ଆଲୋଚନାକୁ କ୍ଷାନ୍ତ ରହିଛନ୍ତି। ତେବେ ଗ୍ରନ୍ଥଟି ଗବେଷିକା ଗବେଷକ, ଛାତ୍ରାଛାତ୍ର ଓ ଆଗ୍ରହୀ ପାଠକପାଠକଙ୍କ ପାଇଁ ଉପାଦେୟ ସାବ୍ୟସ୍ତ ହେବ ବୋଲି ଆଶା।

ବର୍ଷା

କବୟିତ୍ରୀ: ବୀଣାପାଣି ପଣ୍ଡା
ପ୍ରକାଶକ: ପ୍ରବାହ, ଗୋବିନ୍ଦପୁର, ଯାଜପୁର-୭
ପ୍ରଥମ ପ୍ରକାଶ: ୨୦୧୯, ମୂଲ୍ୟ: ଟ.୧୩୫/-

ମୋଟ ୪୪ଟି କବିତାକୁ ନେଇ 'ବର୍ଷା', ଯହିଁରେ ଜୀବନ ଓ ଜଗତର ବହୁ ନିଘନ ଅନୁଭୂତି ବାଣାପାଣିଙ୍କ ଲେଖନୀରେ ଧରାଦେଇଛି। କବିତା ସମ୍ପର୍କରେ କବୟିତ୍ରୀ ଲେଖିଛନ୍ତି: "କବିତା ଗୋଟେ ବାରବର୍ଷର/ ଅବୋଧ ବାଳିକା,/ ଆଶ୍ରମ ତନୟା ଅରଣ୍ୟ କଳିକା।/ ତା' ଶିରୀଷ କୋମଳ ପାପୁଲିରେ/ ଏତେ ଶକ୍ତି ନାହିଁ/ କବିତା ଅସାଧ୍ୟ ସାଧନ,/ ଚେକି ଧରିବ ଗିରି ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ" ('କବିତାର କବିତା', ପୃ: ୬୨)। କାଉକୁ ବିଶ୍ଵାସର ପ୍ରତୀକ ଭାବେ ନିଅନ୍ତି ବାଣାପାଣି ଓ କହିଛନ୍ତି- "ଏ ନିଅଁଷିଆ କାଳରେ/ ଏନିତି ବିଶ୍ଵାସ/ ତା' ଛଡ଼ା କିଏ ଦେଇପାରେ,/ ଇଶ୍ଵର ବି ନୁହନ୍ତି" (କାଉ, ପୃ: ୮୬)। ବହିଟିଯାକର କବିତାରେ କବୟିତ୍ରୀଙ୍କର ଯେଉଁ କାବ୍ୟସ୍ଵର ପ୍ରକଟିତ, ତା'ରି ଅନ୍ତରାଳରେ ଦୁଃଖୀଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ଦରଦ ଓ କରୁଣା ମୂର୍ତ୍ତିମନ୍ତ ହୋଇଉଠିଛି। ସ୍ଵର ଅନୁକ, ହେଲେ ବି ହୃଦୟର ଅତି

